PETER BOŠKO

Na ceste k lepšej spoločnosti

Moja osobná cesta k myšlienke Viditeľných peňazí

Obsah

1 Úvod....3
2 Uvedomujem si, že si uvedomujem – som ten, ktorý je....4
3 Nebo nad Klokočinou....8
4 Serafína....9
5 Rané detstvo....10
6 Náboženská výchova....11
7 Gymnázium a jasný smer v budúcej kariére....11
8 Prvý rok na Gymnáziu....13
9 Pohreb otcovej mamy....14
10 Prvé programátorské projekty....15
11 Ekonomická univerzita....16
12 Leto v Amerike....20
13 Prvý kontakt s myšlienkou Viditeľných peňazí – dielo Neala Donalda Walscha....22
14 Práca pre QBSW – projekt štátnej pokladnice....25
15 Rozhovor s Hildou....26
16 Med-art – civilná služba a zverejnenie článku....28
17 Ukrižovanie....30
18 Praha....31
19 Dovolenka v Indii....33
20 Írsko....34
21 Sony a autohavária....34
22 Návrat do Prahy....35
23 Infostat a projekt pre Eurostat....35
24 Dlhá cesta domov z Luxemburgu....37
25 Práca pre spoločnosť ponúkajúcu forexové roboty....38
26 Príspevok na kúpu auta....39
27 Práca pre korporáty....40
28 Predstavenie projektu Viditeľných peňazí v dnešnej podobe....42
29 Blockchainová funkčnosť projektu....45
30 Bezpečnostné zabezpečenie projektu pred akýmkoľvek zneužitím predtým, ako sa stane jadrom spoločnosti....46
31 Prezidentské voľby....48
32 Politické ambície....49
Prvý pilier – zdravý rozum....49
Druhý pilier politickej strany – silná transparentnosť....50
Tretí pilier – globálnosť....50
33 Kúsky z osobného blogu....52
Diebus solitudinis....52
Katka Knechtová – Spomaľ – zvláštny dialóg....52
3 fundamentálne výzvy ľudstva dneška a moja odpoveď na ne....53
Ako funguje karma....56
Úvaha o nutnosti konečnosti vesmíru....57
Architektúra systému Viditeľných peňazí (VP) – prvý transparentný bankový systém istený blockchainom 1....58

1 Úvod

Úlohou tohto textu je popísať moju osobnú cestu k myšlienkam projektu Viditeľné peniaze. Text je písaný voľnou formou, obsahuje popis mojej životnej cesty – od nejakých udalostí z raného detstva až po súčasnosť. Často je pretkaný myšlienkami a úvahami napríklad aj o samom zmysle života a povahe bytia, ktoré som videl rozobrané u iných autorov len zriedka a pritom by si podľa mňa zaslúžili viac pojednania. Text je písaný tak, aby sa páčil aj mne samému, preto možno nie je v niektorých miestach objektívny. Text vznikal pomerne živelne, pôvodne mal byť obsahovo podstatne širší, no napokon sa zúžil. No niektoré pasáže, ktoré sa možno zdajú zbytočné v ňom ostali, pretože sa mi proste páčili. Niekde som si pomohol pre dramatičnosť a spád textu umelou inteligenciou – ale to čitateľ asi ľahko pozná. Prajem Vám inšpiratívny zážitok, ktorý pomôže pochopiť aké sú moje incentívy a dôvody, prečo si myslím, že spoločnosť môže a má fungovať trochu inak – efektívnejšie nielen ekonomicky, ale aj lepšie – ľudskejšie i v medziľudských vzťahoch.

2 Uvedomujem si, že si uvedomujem – som ten, ktorý je

Myslím, teda som. Tri jednoduché, krátke a i známe slová. No významom je to veta, ktorá je z pohľadu hovoriaceho človeka unikátna. Má totiž z pohľadu hovoriaceho 100 % pravdivostnú hodnotu. Čo to znamená, že má 100 % pravdivostnú hodnotu? Že vo vesmíre, kde platia základné logické operácie, ako je implikácia, je nutná pravdivosť takého výroku za každých okolností.

Ak ten, čo to tvrdí naozaj myslí, potom je. Ak ten, čo to tvrdí, je naopak len ilúzia a nie skutočná bytosť, ktorá myslí, implikácia platí takisto.

Ako však môže niekto overiť predpoklad tejto implikácie – teda, že ten, kto to tvrdí myslí? Nuž, z externého pohľadu nemôže. Predpoklad implikácie je 100 % overiteľný len zvnútra osoby, ktorá to hovorí. To, že niekto myslí, vie so 100 % pravdepodobnosťou o sebe iba ten, kto myslenie vo svojom vnútri pozoruje. Zažíva ho vo svojom vnútri. Akt zažívania odohrávajúci sa v mysli nejakej bytosti je najhlbšou esenciou bytia bytostí ako takého.

Keď som sa zamýšľal, či existujú ešte iné vety so 100 % pravdepodobnosťou zvnútra hovoriacej osoby (subjektu), napadla mi jedna, ktorá v sebe podľa mňa ukrýva tajomstvo podstaty života a naplnenia jeho zmyslu. **Uvedomujem si, že si uvedomujem.** Ide podľa mňa podstatne viac do hĺbky jadra bytia ako Descartova veta. Jeho veta totiž na začiatok podhodí nepriamo uvedomovanie si a potom už len implikáciou tvrdí, čo musí byť uznané. Kdežto veta „Uvedomujem si, že si uvedomujem“ neodbočí od vnímania ako ústrednej témy, rekurzívne kladie dôraz na akt uvedomovania. A tým, že konštatuje proces, ktorý je podľa mňa kľúčovou esenciou a zmyslom života – jeho konštatovaním, uznaním a deklaráciou napĺňa zmysel života.

Ak totiž niekto konštatuje, že si uvedomuje a že si dokonca uvedomuje to, že si uvedomuje, hovorí vlastne, že je autentická živá bytosť, ktorá takpovediac práve využila právo na sebaurčenie a deklaruje, že zažíva pôžitok z aktu sebauvedomenia.

Je to, akoby život sám vyslovil svoje vlastné meno. Akoby subjekt ochutnal niečo, čo sa nedá vysloviť. Čistú prítomnosť. Čisté bytie. Najväčšie tajomstvo. Samotný zmysel života.

A zažívanie tohto pôžitku je podľa mňa vrcholným zmyslom života. Tento zmysel je vlastne čiastočne zosobnený v každom pôžitku, ktorý bytosť zažíva. Ak sa napríklad uspokojí pocit hladu alebo akákoľvek iná potreba, akt sebauvedomenia je vždy implicitne prítomný.

V sile 100 % pravdepodobnosti toho, že človek je a uvedomuje si sám seba, je podľa mňa skrytá podstata egoizmu. Každá bytosť sa vždy chová v rámci pravidla ja prvý. Dokonca i tí, ktorí sú považovaní za altruistov, sa v skutočnosti chovajú egoisticky. Len ich rebríček hodnôt je nastavený tak, že ich vlastné prežitie môže mať nižšiu prioritu ako napríklad pomoc iným alebo nasledovanie nejakej myšlienky. Princíp egoizmu sa nevytratil, len je maskovaný úmyslami, ktoré môžu byť v rozpore s vlastným prežitím. Egoizmus má sprofanovanú povesť. Nie je zlý – je to proste zákon, ktorý vyplýva z toho, že bytosti podvedome neustále rozlišujú medzi 100 % istotou svojej existencie a oproti tomu relatívne veľkou neistotou o bytí druhých. Svojho času som napísal článok, kde som pomenoval tri fundamentálne výzvy, ktorých riešenie by najviac posunulo ľudstvo dopredu a stoja za to, aby som im venoval energiu. Prídenie na to, ako by sa dala získať rovnaká istota o tom, že iní ľudia sú rovnako skutoční ako ja sám, bola medzi týmito výzvami. Je to však spomedzi tých troch najťažšia úloha a zatiaľ nie je vidno svetlo na konci tunela, ako by sa dala riešiť. Pravdepodobne bude musieť nastať zásadný posun v tom, ako dobre ľudstvo rozumie vedomiu a procesom vnímania.

Vzhľadom na povedané, je možné, že skúmanie vesmíru by sa malo po správnosti diať v obrátenom garde – teda nie, že berieme ako základ to, že sú nejaké fyzikálne zákony v externom prostredí okolo nás a pomocou nich sa snažíme vysvetliť, ako mohli vzniknúť také veci ako vedomie. Naopak, existenciu vedomia by sme mali brať ako počiatok všetkého od čoho sa všetko ostatné odvíja. Teda skúmať externé fyzikálne zákony s primárnym pomyslením na to, že tieto fyzikálne zákony sa demonštrujú až vo vedomí a viac sa zamerať na to, čo vlastne pozorujeme a v akom to môže byť vzťahu s naším vedomím. V každom prípade to, čo dokázala veda za posledných 200 rokov, je obdivuhodné a ako hovorí jedno manažérske pravidlo – nemeňte zloženie tímu, ktorý takýmto spôsobom v rade víťazí. Na druhej strane vo výskume vedomia sa od stredovekých povier udialo len veľmi málo, alebo dokonca nič.

Pri skúmaní takéhoto vedomie-centrického modelu poznávania zrazu vzniká model poznávania, ktorý môže prísť pre dnešných typických materialistov až so šokujúcimi perspektívami na to, čo vlastne o svete vieme. Ak je alfou a omegou všetkého poznávania naozaj vedomie, nie je potom možné, že nejaká pozitívna emócia v ňom môže byť taká silná, že nielen prinesie naplnenie nejakej túžby ale dokonca že vedomie mení povahu reality vrátane niektorých fyzikálnych zákonov? Ak by sme napríklad zobrali dnešný bežný spotrebný statok – notebook a zobrali ho do minulosti a zapojili ho – fungoval by? Alebo v priebehu vývoja ako ľudia postupne objavovali prírodné zákony sa tieto v čase menili? Prírodné zákony teda neboli objavované ale vlastne kolektívnym ľudským vedomím postupne posúvané a menené?

Takýto pohľad na vedu a realitu by však bol momentálne, kedy sa vede zázračne darí tradičnými postupmi posúvať poznanie ďalej asi kontraproduktívny. V každom prípade si myslím, že takéto vysvetlenie reality treba mať na pamäti ako alternatívu k tradičnému uvažovaniu.

Vnímanie-centrická alternatíva automaticky núka ako zdroj pravdy o celom okolí a seba samom nie vonkajšie od konečného pozorovateľa údajne nezávislé prírodné zákony ale prichádza s vysvetleniami, ktoré do stredu vesmíru dávajú vedomie konečného pozorovateľa. Teda momentálne Vášho – čitateľa týchto riadkov. Práve ste sa skrze moje vedomie, ktoré skutočne je, stali centrom vesmíru.

Neoddeliteľnou súčasťou života je i zažívanie zlých a nepríjemných vecí. Takéto zažívanie je nutné k tomu, aby sa dalo odlíšiť dobro od zla. Ak by človek zažíval iba príjemné veci, po chvíli by nevedel oceniť ich pozitívnu hodnotu a všetko by splynulo v jednom guláši, kde by sa nedalo rozlíšiť, ktoré veci sú lepšie ako iné. Negatívne skúsenosti sú preto veľmi dôležitým a nutným prvkom zažívania.

Tajomstvo spokojného a naplňujúceho života je mať pozitívne a negatívne zážitky nadávkované tak, že negatívne skúsenosti dajú človeku správnu perspektívu toho, čo je dobré a zlé a zároveň po nich prídu skúsenosti pozitívne, ktoré negatíva vyvážia a dajú človeku pocit uspokojenia.

Predstavte si, že by ste mali Aladinovu zázračnú lampu a džin by Vám vedel splniť akékoľvek prianie. Najskôr by ste si zaželali splnenie vecí, čo Vás odjakživa trápili – viac peňazí, lepšie zdravie, krajší vzhľad atď. Po nejakom čase by Vás to ale omrzelo – mať všetko bez akéhokoľvek úsilia by bolo po chvíli nudné.

Zaželali by ste si preto veci, ktoré by pre Vás skrývali moment prekvapenia – aby ste nemali vedome veci úplne pod kontrolou. Po čase by ste si uvedomili, že aj nekonečná hra so zvratmi a nečakanými udalosťami je stále len Vaša „vlastná réžia“. Začali by ste si priať, aby existovali skutočné limity a aby boli pravidlá, ktoré sami nedokážete prelomiť.

Nakoniec by ste si želali zabudnúť na čarovnú lampu a nekonečnú moc. Chceli by ste realitu, ktorá by bola úplne skutočná, stratiť vedomie o tom, že všetko sám vytvárate. A v tom okamihu sa ocitáte presne v takom živote, aký žijeme teraz – kde nevieme, čo príde, kde sa snažíme, bojujeme, učíme, trpíme, radujeme sa.

Človek už nechce nekonečné možnosti, ale život, ktorý je „tak akurát“:

- dosť neistoty, aby bol zaujímavý,
- dosť utrpenia, aby bol zmysluplný,
- dosť radosti, aby sa oplatilo žiť.

A tým sa kruh uzavrie: nekonečné chcenie sa skončí túžbou po obyčajnom, reálnom, konkrétnom živote. Chceli by ste reálny život, taký, aký je. So strachom, bolesťou, ale aj radosťou. So všetkým, čo ho robí skutočným.

Ľudstvo sa momentálne nachádza v bode, kedy ho čaká relatívne šťastné obdobie, keď budeme vďaka technológiám a pokroku v medicíne jednak žiť potenciálne večne a zároveň sa hrať na všemocných vo vlastných svetoch, ktoré si budeme vytvárať pomocou technológií ako virtuálna realita. Ľudstvo tak bude mať na primárnej fyzickej úrovni, kde pôjde o všetko – o život sám pravidlá skutočného života ako ho poznáme. Bude v ňom potenciálne existovať bolesť a utrpenie, no vďaka pokroku v technológiách a zvýšeniu morálneho štandardu budú takéto negatívne stránky pravdepodobne vytesnené na minimum. Život bude taký dobrý a kvalitatívne hodnotný, že taká vec ako narukovanie na vojnu, pretože niekto si zmyslel napadnúť susednú krajinu bude úplne nemysliteľné. Teraz je niečo také možné len preto, že kvalita života v takejto krajine je tak nevalná, že prípadná smrť na bojisku je v podstate nie je až taká vysoká cena.

Myslím si, že na zažívanie a správne dávkovanie negatívnych vecí v živote vzniknú vo virtuálnych svetoch simulácie, ktoré sa ale budú dať kedykoľvek prerušiť a vystúpiť z nich bez straty kontinuity vedomia.

Ľudia budú vytvárať vlastné svety s vlastnými kreatívnymi nápadmi, ktoré budú tak inovatívne a zážívné, že sa budú do svojich svetov vzájomne pozývať a hodnotiť zážitky v nich zažité. Toto bude nová forma socializácie, ktorá vznikne po zdokonalení rozhrania človek-stroj a následne po silnom nástupe virtuálnej reality.

Táto kniha si kladie ambíciu pomôcť ľudstvu v tranzícii na osvietenú spoločnosť, v ktorej budú dnešné problémy sveta iba nepríjemnou spomienkou na dávnu minulosť. Pomôcť spôsobom, kde na pozadí príbehov môjho vlastného života vnesiem viac svetla a svoju vysvetlenú perspektívu do jednotlivých oblastí, v ktorých ľudstvo podľa mňa zbytočne a na škodu tápa. Budem sa snažiť priniesť na mnohé veci pohľad, ktorého základné premisy budú vďaka ilustrácii konkrétnym životným príbehom jasné.

Samotná časť knihy bude venovaná môjmu projektu Viditeľné peniaze. Projekt je o tranzícii spoločnosti tak, aby základné ekonomické a morálne incentívy v spoločnosti hrali v prospech nového svetového poriadku. Poriadku, ktorý je do špiku kostí spravodlivý a vysoko morálny nielen v rámci vzťahov človek => človek, človek => príroda, ale aj človek => štát a naopak.

Pozývam Vás teda na okružnú cestu mojím životom, ktorá stojí na prahu budovania nového sveta. Sveta, kde technológie otvoria ľudstvu i celej planéte bránu do raja. Napriek tomu, ako je momentálne spoločnosť rozháraná a polarizovaná si myslím, že v skutočnosti stačí s trochou šťastia naozaj málo, aby ľudstvo vstúpilo do možno finálnej fázy vlastnej vonkajšej histórie a naplno pozitívne zrealizovalo svoj potenciál. Kniha popisuje zásadnú zmenu spoločnosti – sociálnu,

ekonomickú, politickú, spoločenskú a možno i náboženskú.

Všetky príbehy z môjho života majú reálny základ a snažil som sa nevyhýbať ani tým, ktoré ma neukážu v pozitívnom svetle. Snažím sa podať reálny obraz svojho vnútra. Vynechané sú iba veci, ktoré nepridávajú môjmu rozprávaniu žiadnu pridanú hodnotu alebo ktorých zverejnenie by mohlo niekomu uškodiť, či ho raniť.

3 Nebo nad Klokočinou

Klokočina bola pred búrkou stiahnutá do tmy. Mraky viseli nízko, vzduch bol ťažký a v byte na piatom poschodí sa detské pískanie zrazu zlomilo. Telíčko rozpálené od kiahní, zrazu z ničoho nič povolí – očká sa pretočia, kolená sa podlomia a zvalí sa, bezvládny ako handrová bábika.

„On… omdlel," vyšlo zo ženy, skôr šepot než výkrik.

Muž nezaváhal. Schmatol chlapca, pritlačil si ho k hrudi a vybehol na chodbu. Svetlo na senzore naskočilo neskoro, kroky duneli v prázdnom schodisku. A on bežal – nie dole, ale hore, akoby tam hore bola odpoveď. Šieste, siedme medziposchodie. Hrudník pálil, dych sa trhal.

„Jaro, dole!" zvolala žena o poschodie nižšie. „Do auta, na pohotovosť!"

Zastal na najvyššom medziposchodí. Pozrel na Peťka – oči vyvrátené, telíčko bezvládne. V tej prázdnote si uvedomil, čo urobil. „Bože…" vyhŕklo z neho, skôr vydýchnuté než vyslovené.

A vonku sa práve vtedy niečo pohlo. Celé popoludnie bolo zatiahnuté, no na západe sa na okamih otvorila úzka štrbina v oblakoch. Zapadajúce slnko trafilo uhly presne: cez tú medzeru prešiel tenký pás svetla, skĺzol cez špinavé okno na medziposchodí a položil sa na schodisko ako teplý pruh oranže.

Mužovi sa na sekundu prestala triasť ruka. Malé telo vydalo krátky, sotva badateľný pohyb. Potom ďalší. Žena zastala dva stupne pod nimi, pritisla si ruku na ústa.

„Prebral sa," povedal muž neveriaco, skôr sám pre seba. Palcom utrel chlapcovi slinu, dlaňou mu prešiel po tvári.

Lúč vydržal len pár úderov srdca. Mraky sa znovu zatiahli, oranžová farba zhasla a schodisko sa vrátilo do sivého polotmy. Smer bol zrazu jasný.

„Ideme," povedal pevne.

Žena sa otočila po kľúče. Muž si pritisol Peťka opatrnejšie – nie ako bremeno, ale ako dar – a tentoraz zamieril dole. Na stene zostal len slabý, rýchlo miznúci pás tepla. V nich dvoch však ostal presný bod: krátky, tichý okamih, keď sa mraky rozostúpili práve vtedy, keď to potrebovali.

Príbeh je do veľkej miery pravdivá historka z môjho detstva, ktorú mi mama často rozprávala. Ako dieťa som býval veľmi chorľavý a raz som skutočne upadol do bezvedomia a otec namiesto toho, aby so mnou utekal dole k autu, inštinktívne išiel opačným smerom – čo možno malo v konečnom dôsledku pozitívny vplyv na koniec tohto príbehu.

4 Serafína

„Skús sa ho naučiť naspamäť,“ povedala, keď stála pri sporáku a veľkou drevenou varechou krúžila v hrnci. Para sa dvíhala k stropu a s ňou aj vôňa lekváru.
„Už ho viem,“ odvetil som a bez zaváhania som spustil: „Otčenáš, ktorý si na nebesiach, posväť sa meno Tvoje, príď kráľovstvo Tvoje, buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na Zemi. Chlieb náš každodenný daj nám dnes a odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom; a neuveď nás do pokušenia, ale zbav nás zlého. Amen.“

Žena pri sporáku bola moja stará mama — babka, ako sme ju všetci volali. Niesla meno, ktoré som u iného živého človeka nikdy inokedy už nepočul: Serafína. Pôvodne vraj mala byť Alžbeta, no jej krstná mama pri krste znenazdajky vyslovila iné meno a to pri nej už zostalo. Keď som sa raz prehrabával významami mien, narazil som na vysvetlenie, ktoré mi k nej sedelo do poslednej bodky: serafíni — anjelské bytosti, ktoré neprestajne spievajú na nebi na Božiu slávu. Na Božiu slávu spievala celým svojím životom.

Jej vplyv na môj duchovný život sa začal doslova od môjho prvého nádychu. Katolícky farár ma odmietol pokrstiť — otec bol evanjelik, mama katolíčka; zmiešané manželstvá vtedy neboli práve z náboženského pohľadu jednoduchá vec. Babka nezvykla čakať, kým sa svet rozhodne za ňu. Naplnila si misu vodou, urobila nado mnou kríž a šepotom povedala slová, ktoré som počul o niekoľko rokov opäť neskôr z úst kňaza. Ja Ťa krstím v mene Otca, Syna...

Pokrstila ma sama, pokojná a pevná, akoby to robila odjakživa.

Roky plynuli. Po páde režimu, keď sa dvere kostolov prestali len potajomky privierať a viere sa znovu uvoľnil dych, ma vzala za ruku ešte raz. Postarala sa, aby všetko, čo malo byť, aj bolo: krst zaznel v kostole nahlas, následne aj prvé sväté prijímanie a birmovka.

Dnes viem, že moja cesta k viere nezačala teológiou, ale parou stúpajúcou z hrnca a hlasom ženy, ktorá verila naplno. A že som pokrstený dvakrát: raz ňou krátko po mojom narodení — keď sa na okamih stala kňazom — a raz spolu s ňou, keď sa stala mojou krstnou mamou. Medzi týmito dvoma krstami sa odohrala väčšina môjho detstva.

5 Rané detstvo

Medzi moje najstaršie spomienky patria hodiny na prvom stupni základnej školy — presnejšie to obdobie, keď som už vedel čítať a zrazu sa mi svet rozšíril o všetko, čo sa zmestí medzi dve dosky knihy. Hltal som, čo mi prišlo pod ruku. Najprv Mayovky: rýchle kone, čisté slová, česť ostrá ako nôž. Po nich mi v srdci zostal pevný pocit, že slabších má niekto chrániť, a niekde tam sa začal skladať môj zmysel pre spravodlivosť.

Netrvalo dlho a do políc sa mi nasťahoval Jules Verne. Verneovky mi brúsením fantázie vštepovali úctu k technickému pokroku—nie ako k samoúčelnému triku, ale ako k nástroju, ktorý posúva ľudí dopredu.

Aj v škole bolo, čo žať. Na dejepise som prvý raz počul príbeh Petra Veľkého: ako sa na čas nechal zamestnať v lodeniciach západnej Európy, aby sa priučil remeslu a potom to, čo videl a naučil sa, preniesol do ruských lodeníc a napokon aj do správy cárstva. Tá jednoduchosť a pritom genialita jeho chovania ma fascinovali. Zostal vo mne jasný záver: ak chce niekto skutočne dobre vládnuť, musí rozumieť aj technikáliám — tým dôležitým veciam, na ktorých stojí štát, obchod, remeslo i ekonomika ako celok.

Zásadný impulz pre môj čitateľský rast bolo kamarátstvo so spolužiakom Rasťom. Hecovali sme sa, kto, čo prečítal, a kto prinesie ďalšiu „korisť“. Rasťo mal dar objaviť knihu aj tam, kde by ste ju nehľadali. Moju prvú knižku o Tarzanovi—pánovi opíc—som prehltol vďaka zošitým výtlačkom z novín, ktoré zozbieral jeho otec ešte ako chlapec. Papier zažltnutý, okraje strapkaté, ale príbeh žiaril. Niektoré strany chýbali; fantázia ich musela dopísať sama. Aj to bol tréning—učiť sa dopĺňať medzery, nie sa nimi nechať zastaviť.

Rasťova mama učila matematiku na vedľajšej škole. Pre nás to znamenalo viac než len dobré známky. Keď bolo treba, trpezlivo nás doučovala, pripravovala na prijímačky a najmä — učila nás pýtať sa. Raz som za ňou prišiel s vlastnou malou matematickou revoltou.

— Prečo je delenie nulou neplatná operácia? — vyhŕkol som. — Keď predsa vydelíme kladné číslo nulou, mal by byť výsledok nekonečno.

Usmiala sa, no v očiach mala tú povestnú učiteľskú pokojnosť, ktorá nehasí zvedavosť, iba ju vedie.

— Koľko je 3: 0? — spýtala sa.

— Nekonečno, — odvetil som bez zaváhania.

— A koľko je nekonečno krát 0?

— Nula, — povedal som po krátkej pauze.

— Tak vidíš, — povedala ticho. — Nesedí ti skúška správnosti.

Nebol to výsmech. Vtedy som pochopil, že aj v matematike—rovnako ako v knihách—nejde len o chytľavý nápad, ale o súlad pravidiel, ktoré držia svet pokope. Odvtedy som sa na „nekonečná“ a ustálené pravidlá a znalosti pozeral s väčšou pokorou.

6 Náboženská výchova

Po uvoľnení náboženských pomerov v roku 1989 – mal som 10 rokov, som sa prvýkrát dostal i na skutočnú omšu. Išli sme vtedy opäť raz spolu s Rasťom do centra Nitry do kostola na Farskú ulicu. Myslím, že sme vyšli hore na ľavý bočný chór, aby sme mali lepší výhľad. Počas premeny a svätého prijímania sa stala zvláštna vec. Ako som sa pozeral dole na oltár, zrazu som tam uvidel svetlo, ktoré sa začalo zväčšovať ako pri výbuchu. Svetlo v okamihu pohltilo mňa i celý kostol. Odpadol som a prebral sa až na to, ako ma prefackáva pani, ktorá sedela vedľa nás.

Keď sa to dozvedeli mama s babkou, chvíľu bola diskusia, či je pre mňa vhodné, aby som chodil na omše, no našťastie sa to pri ďalších návštevách kostola už neopakovalo. Pomyslel som si, že som zvedavý, čo sa bude diať, až pôjdem na sväté prijímanie osobne, keď len sledovanie vrcholu omše, kedy kňaz podľa katolíckej liturgie premieňa chlieb a víno na telo a krv Krista spôsobilo, že som odpadol.

Celkovo takúto senzibilitu na katolícku liturgiu sme mali asi v rodine, pretože babka mi pár rokov neskôr rozprávala, ako pri svätom prijímaní videla na oblátkach, akoby strieborné jasné levitujúce kríže. Podľa nej ich musel vidieť takisto kňaz, pretože jeho reakcie tomu jasne nasvedčovali. Normálne by som takému rozprávaniu už relatívne starého človeka, ktorého môžu klamať zmysly neprikladal žiadnu vážnosť, no jej rozprávanie mi pripomenulo môj vlastný príbeh so svetlom šíriacim sa z centra liturgie.

Babka zariadila, že krátko po páde režimu som začal chodiť na katechetickú prípravu na krst a prvé sväté prijímanie. Chodieval som myslím každú nedeľu do kostola v Mlynárciach, v ktorom sa príprava odohrávala. Chodieval som vždy tou istou cestou, ktorá viedla okolo jedného domu, blízko ktorého rástla veľká čerešňa. Raz, keď som išiel okolo, práve zreli. Veľké chutné srdcovky. Nakoniec sa ukázalo, že k tomu stromu sa budem veľmi často v budúcnosti vracať. Plody z toho stromu ochutnávam doteraz každý rok na prelome mája a júna. Akoby mi bol súdený. Niekedy mám pocit, že môj život je dopredu do veľkej miery určený a je len mojou úlohou všetky indície správne pozbierať a naplniť svoj osud.

7 Gymnázium a jasný smer v budúcej kariére

Pri končení základnej školy stála predo mnou voľba, kam ďalej. Párkrát som sa zúčastnil prípravy na prijímačky do triedy pre matematicky nadané deti, ktorá bola na Párovskom gymnáziu. Zistil som, že až tak matematicky nadaný asi nebudem, pretože tam boli vrstevníci, ktorí asi mali lepšie základy, pretože chodili do špecializovanej základnej školy pre matematicky nadané deti a ich reakcie na učiteľa boli oveľa svižnejšie ako moje. Prijímačky do tej špecializovanej základnej školy pre deti s matematickým nadaním som robil aj ja – a aj som sa dostal, len škola bola odruky na druhom konci mesta a moji rodičia usúdili, že to za zložité denné dochádzanie nestojí.

Na tej matematickej prípravke som si všimol jedného môjho budúceho spolužiaka, ktorý napriek tomu, že nechodil na zmienenú základnú školu pre matematicky nadané deti, i tak nad všetkými vynikal – Tibor.

Moja voľba gymnázia nakoniec vypálila tak, že som sa prihlásil na gymnázium, ktoré malo špecializovanú triedu s rozšíreným zameraním nie na matematiku ale na programovanie. V siedmej alebo ôsmej triede mi totiž naši kúpili za vtedy nekresťanské peniaze môj prvý počítač – PC AT 386SX. Moja láska k počítačom bola totiž jedna z tých na prvý zadaný príkaz. Výraznú úlohu v tomto zohral môj strýko – otcov brat Zdeno. Bol riaditeľom firmy, ktorá sa špecializovala na predaj

počítačov. Jeho žena – teta Katka robila učiteľku na základnej škole, kam som chodil. Raz sa ma spýtala, či sa nechcem k nim prísť pozrieť na nový počítač, ktorý majú. Ani sekundu som nezaváhal a hneď v ten deň som u nich dve hodiny predtým, než sesternica prišla zo školy a pustila ma dnu k počítaču, stepoval pred ich domom.

Bol to iba Commodore 64, no, keď všetci videli ako ma to nadchlo, otec po debate s ujom správne usúdil, že by asi bolo rozumné túto moju vášeň podporiť, pretože počítače sú budúcnosť a raz by ma mohli živiť. Po tom, čo som úspešne spravil prijímačky do programátorskej triedy, bol môj osud spečatený – budem programátor alebo ako sa začalo vravieť neskôr – softvérový inžinier.

8 Prvý rok na Gymnáziu

Prvý rok na Gymnáziu bol pre mňa do istej miery šokom. Zrazu som totiž nebol najlepším žiakom vo všetkom, okrem hudobnej výchovy ako na základnej škole. Boli tam borci, ktorí boli evidentne lepší v matematike, fyzike a i ostatných typov predmetov ako cudzie jazyky. Môj prvý šok prišiel na druhej hodine programovania, kedy ma učiteľka úplne nepripraveného vyvolala. Dostal som na druhej hodine trojku z ústnej odpovede z predmetu, v ktorom som chcel excelovať – z programovania. Čo bolo dovtedy pre mňa niečo nemysliteľné. Rýchlo som pochopil, že toto nebude taká brnkačka ako na základnej škole, kde mi stačilo si cez prestávku pred hodinou pozrieť, čo sme sa učili naposledy a bohato to stačilo na to, aby som bol čistý jednotkár.

Tu sa muselo makať. Byť na každú jednu hodinu seriózne pripravený, minimálne do tej miery, že prípadné vyvolanie alebo nečakaná písomka mi nepoškodí natoľko, že nebudem môcť mať z predmetu jednotku na vysvedčení. Prvý polrok som cielil na čisté jednotky, no cieľ mi zmenila učiteľka dejepisu. Keď som sa ku koncu polroka prihlásil odpovedať s tým, že chcem mať jednotku, pretože cielim na čisté jednotky, tak ma zotrela hláškou, že čisté jednotky na gymnáziu mávajú iba dievčatá, pre chlapcov to nie je normálne. Od tej doby som veci až tak na známky nehrotil a skončil som s jednou dvojkou zo Zemepisu, kde som pobabral nejakú poslednú písomku.

Ku konci prvého polroku sme boli na triednom lyžiarskom výlete. V triede sme mali iba tri dievčatá. Lýtka sa mi vďaka puberte prepuknutej naplno zapaľovali – mal som štrnásť rokov. Ja a ešte jeden spolužiak – Peťo sme vyštartovali po tej istej spolužiačke. Peťo mal viac šťastia ako ja a začali spolu chodiť. Od zlosti a frustrácie som myslel, že ma roztrhne od jedu. Nemohol som robiť nič. Aspoň nie fyzicky. Svoj jed a zlosť som tak obrátil do svojho vnútra. Silno som si predstavoval a vizualizoval, ako Peťovi sama od seba vybuchuje hlava. Nikdy by som mu navonok nič nespravil, no toto bol spôsob ako sa nejako vyrovnať s neúspechom. Neviem, či moja silná vizualizácia nejako Peťovi ublížila alebo nie, no fakt je, že sa mu roky na to narodil syn s autizmom. No stalo sa to až pri jeho druhom dieťati, takže dúfam, že za to naozaj nijako nemôžem. Peťovi som toto raz na jednej stretávke spolužiakov pripomenul – nezdalo sa, že by si to nejako dával do súvisu a že by tam videl priamu spojitosť. Píšem to viacmenej preto, aby bola moja spoveď kompletná.

Ďalšia vec, ktorá súvisela so zapaľujúcimi sa lýtkami a mojím nie dobrým zvládaním puberty z tohto pohľadu sa odohrala u babky. Chvíľu bolo obdobie, kedy napriek tomu, že som vedel, že raz sa za to budem hanbiť, som mal tendenciu zľahka obťažovať sesternicu. Takú hlúposť sem píšem preto, že ma to ťaží na svedomí a ako istú formu ospravedlnenia. Našťastie to trvalo veľmi krátko. V tej dobe som začal chodiť s Katkou – moje hormóny dostali iný – legitímnejší cieľ – a potom už bolo viacmenej všetko v poriadku.

Vzťah s Katkou trval 10 rokov – od 14 rokov do 24. Vďaka vzťahu s Katkou som žil 10 rokov v ukážkovom vzťahu. Katka mala veľmi konzervatívny pohľad na veci spojené so vzťahom – nikdy sme sa nepodviedli. Moja vnútorná povaha je, myslím si, o niečo voľnomyšlienkárska oproti tomu, ako mala tieto veci nastavené ona. Katka brala sexualitu ako vec, ktorá má byť exkluzívne venovaná jednému človeku. Takýto pohľad vychádza z tradičného konzervatívneho ponímania vzťahov a je daný ako vzor hlavne preto, že minimalizuje vznik konfliktov v spoločnosti. Nezosmilníš je napokon jedno z prikázaní Mojžišovho desatora. Také veci ako nemanželské deti boli až doposiaľ brané ako stigmatizujúce následky prekročenia morálnych pravidiel. To, že to tak doposiaľ bolo opäť jedným z dôsledkov boja o obmedzené zdroje. Nemanželské alebo nevlastné dieťa je totiž neustálym zdrojom problémov v akomkoľvek vzťahu od narodenia až po smrť manželov – dokonca aj po nej prostredníctvom peripetií okolo dedičského konania. Podľa mňa by

sexualita mala človeku v rozumnej miere prinášať v prvom rade radosť.

Ak sa vyrieši problém so skutočne spravodlivým rozdeľovaním zdrojov v spoločnosti – teda nebude existovať odveký problém spojený s bojom o zdroje, pohľad väčšiny spoločnosti na sexualitu sa oveľa viac liberalizuje. V modernej rozvinutej spoločnosti bude toľko blahobytu, že akýkoľvek strach o majetok a zabezpečenie prestanú dávať zmysel.

Jednoducho tradičný konzervativizmus stojí na premisách, ktoré sa budú v blízkej budúcnosti meniť a takýto pohľad nebude viac aktuálny. Myslím si, že exkluzivita času stráveného s rodinou pri výchove detí bude hrať aj naďalej v spoločnosti dôležitú rolu. No po odrastení detí do skorej dospelosti, kedy už budú mať ponímanie toho, ako fungujú vzťahy, je doživotné zotrvávanie v jednom vzťahu podľa mňa v nesúlade s ľudskou povahou. Zvlášť ak zoberieme do úvahy, že ľudia budú s veľkou pravdepodobnosťou vďaka pokroku v medicíne žiť neobmedzený dlhý čas.

Čiže aby som to uzavrel – ak má nejaký pár malé deti, je spoločensky žiaduce, aby deti boli vychovávané oboma rodičmi a bolo by dobré, keby bolo na rodičoch vidno, že sa majú radi. Dieťa musí cítiť, že je produktom a zosobnením lásky medzi dvoma ľuďmi, ktorí jeho počatím zobrali na seba pomerne veľký záväzok. No niečo také ako to, čo sa sľubuje v kostole pri sobášoch teraz – „Čo Boh spojil, človek nech nerozdeľuje“ až do konca života je príliš obmedzujúce a nesediace s ľudskou hravou povahou. Prirodzeným dôsledkom zmeny svetového poriadku smerom k spravodlivosti pri rozdeľovaní zdrojov bude zmena i tejto oblasti.

9 Pohreb otcovej mamy

Počas mojich gymnaziálnych čias zomrela otcova mama – moja druhá babka z otcovej strany. S touto som si nebol taký blízky ako s maminou mamou. Na pohrebe som detailne pozoroval otca. Vzal som si do hlavy, že ak jej smrť otca veľmi zasiahla, tak urobím všetko preto, aby som jej smrť zvrátil, napriek tomu, že už bola niekoľko dní po smrti. Otec si všimol, že ho intenzívne sledujem a v tom vyronil slzu. Mne nebolo viac treba. Všetku svoju psychickú energiu som sústredil na to, aby sa babka prebrala. Tak intenzívne som ju svojím vedomím privolával späť, až som opäť skoro odpadol. Musela ma podopierať teta, ktorá stála pri mne.

Vtedy som získal svoju prvú hardcore skúsenosť so smrťou – zdalo sa, že nie je v mojich silách také niečo zvrátiť – aj keby som veľmi chcel. O pár rokov na to, chvíľu po tom, čo som sa rozišiel s Katkou ma prišli pozrieť do Prahy, kde som vtedy žil, spolužiaci z výšky. Boli sme v nejakom bare, kde sa prišla zabaviť skupina troch dievčat. Jedna z nich sa volala Karolína – teda rovnako ako moja zomrelá babka. Vôbec som nad jej menom nerozmýšľal, no, keď som spomínal otcovi, že randím s Karolínou ostal ako obarený. Mne vtedy došlo, že veľmi dobre vedel, čo som si vtedy na pohrebe zaumienil a vzťah s potenciálnou Karolínou Boškovou považoval za akési splnenie môjho predsavzatia. Ja som si s ňou s takým zámerom vôbec nezačínal. Nakoniec vzťah išiel do stratena. Vo mne z toho ostalo ponaučenie, že pravdepodobne nemôžem zvrátiť veci ako smrť blízkeho človeka, no vyvinuté psychické úsilie v daný moment sa možno manifestuje neskôr spôsobom, ktorý je neočakávaný a určitým spôsobom sa mi vráti ako bumerang.

10 Prvé programátorské projekty

V prvom ročníku, po naučení sa základov Pascalu, som sa vrhol na prvý projekt – program, v ktorom sa dalo kresliť myšou na plátne podobne ako v paintbrushi vo Windows.

Zbastlil som prvú verziu, ktorá obsahovala asi všetky začiatočnícke chyby, ktoré môže programátor urobiť. Nevedel som v tej dobe ešte, čo sú to procedúry a funkcie, tak bolo všetko hodené v hlavnom loope programu. No proste čistá katastrofa. Keď som potreboval urobiť ukladanie toho, čo používateľ v programe nakreslil do súboru, musel som poprosiť Árona – spolužiaka z vyššieho ročníka – o pomoc. Keď uvidel ten bordel, tak mi tam spravil prvú funkciu na ukladanie a druhú na načítanie zo súboru. Keď mi to vracal hotové, tak poznamenal:„A nauč sa ako sa robia procedúry a funkcie.“ Áron môj programátorský život ešte neskôr významne ovplyvnil. Podarilo sa mu totiž spolu so šikovnými spolužiakmi z jeho triedy vyrobiť prvú slovenskú adventúru – počítačovú hru, ktorá sa normálne komerčne predávala. Okolo neho vznikol celý hub programátorov, grafikov, scenáristov, ktorí sa snažili jeho úspech napodobniť. Ja som to s Tiborom a s pomocou ďalších spolužiakov dotiahol na stav, keď sme mali v grafike SVGA (640x480) 256 farieb sme mali urobený animačný engine. To znamená, že na obrazovke bolo nejaké pozadie, nad ktorým bolo možné skrolovať a na popredí boli umiestnené postavičky vojakov a tankov. Na oboje sa dalo kliknúť a ukázať, kam sa má postavička alebo tank posunúť. Po vydaní príkazu figúrka odpochodovala na žiadané miesto. S tým, že ich mohlo naraz pochodovať i viac a nešli do zakázaných oblastí, ktoré mali formu uzatvorených polygónov. Tibor naprogramoval pomocou Dijkstrovho algoritmu hľadanie najkratšej cesty medzi dvoma ľubovoľnými bodmi tak, aby figúrka nevstúpila do zakázanej oblasti ohraničenej nejakým polygónom. V tej dobe neexistovala ešte žiadna iná hotová hra, ktorá by mala SVGA rozlíšenie. Bolo to tak preto, že dovtedy neexistoval programovací jazyk, ktorý by v jednej premennej umožňoval mať uložených viac ako 64KB dát. Čo stačilo iba na rozlíšenie 320x200x256 farieb. Vo Watcom C/C++ v ktorom sme to po vzore Árona urobili, to už možné bolo.

Toto naše veľdielo malo ďaleko k niečomu, čo by malo komerčný potenciál, no veľmi mi pomohlo pri získavaní budúcich zamestnaní. Keď som to niekomu vždy ukázal, tak reakcie boli typu: „Teba bude u nás škoda, mal by si pokračovať v tomto.“ Dodnes mám zdrojáky hry odložené a keď mám slabú alebo ťažkú chvíľku, tak si to púšťam, aby som si pripomenul, že nemôžu byť veci až tak zlé ako sa možno práve zdajú, keď sme boli s Tiborom takí šikovní už v 14 rokoch.

11 Ekonomická univerzita

Pri rozhodovaní na ktorú vysokú školu sa po skončení gymnázia poberiem, hralo samozrejme prvoradú úlohu programovanie. Boli školy so zameraním na technický smer ako napríklad Fakulta elektrotechniky a informatiky (FEI) Slovenskej technickej univerzity, či dokonca priamo MatFyz. Na prijímačkách na MatFyz sa ukázalo, že moje matematické nadanie nie je až také výnimočné, aby som sa na škole netrápil. Nespravil som chvalabohu ani prijímačky. Neskôr som sa s prípadmi ľudí, ktorí nezvládli MatFyz a skončili napríklad napokon na Ekonomickej univerzite viackrát stretol a vždy, keď som to videl, som bol vďačný, že som neskončil podobne a vybral si školu správne na prvýkrát. Na FEI ma zobrali bez prijímačiek vďaka gymnaziálnym výsledkom na strednej. Nechcel som ale na ňu ísť, pretože prvý rok bola drina, ktorá končila veľkým sitom, kde desiatky percent prvákov vyhodili. Pri výbere Ekonomickej univerzity ma dosť ovplyvnil Tibor, ktorý na ňu cielil od začiatku. Mne začala pripadať ako dobrá voľba najmä potom, čo som začul pár vtipov – vraj je to električková škola a nedokončí ju iba ten, koho prejde v Bratislave električka. Znamenalo to, že prípadne popri štúdiu pravdepodobne budem stíhať aj pracovať, čo sa neskôr ukázalo ako veľmi múdra a správna úvaha.

K veľmi dobrým výsledkom na prijímačkách mi dopomohol môj kamarát, ktorý ich robil v ten istý deň a sedel v lavici predo mnou. Podarilo sa mi od neho opísať posledné tri príklady z matematiky, ktoré som nestihol v určenom čase vypočítať. Vtedy som si prvýkrát vážnejšie uvedomil, že dôležitejšie ako mať nejaké schopnosti, je mať dobré vzťahy s ľuďmi, ktorí ich majú. A potom využiť sieťové efekty takýchto známostí. Na školu by som sa dostal i bez tohto malého podvodu, no neskončil by som v zozname výsledkov tak vysoko a nebol by som potom neskôr pridelený na internáte na izbu so spolubývajúcimi s ktorými som napokon skončil.

Hneď prvé týždne školy som sa začal obhliadať po nejakej práci. Internet bol vtedy na Slovensku v podstate v plienkach, no vďaka emailovej adrese ktorú mi na univerzite pridelili a prístupu k internetu zo školských učební som si rýchlo dohodol pohovor u nejakého človeka v Slovenskej sporiteľni. Keď som prišiel na pobočku banky a dostal sa k nemu do kancelárie, všetko prebehlo mimoriadne hladko. Stačilo mu ukázať môj projekt s pohyblivými vojakmi a tankom a bolo všetko jasné. Ihneď ma zobral do budovy firmy Asset, ktorá v tej dobe dodávala Slovenskej sporiteľni bankový informačný systém. Zobral ma za šéfom projektu Cenné papiere, Julom Petrenkom. Julo bol čosi mladší od môjho otca a na prvú dobrú sme si sadli. Keď sme prišli k nemu do kancelárie, mal vyložené nohy na stole a bol celý zasvinený od tekvicových jadierok, ktoré bez akýchkoľvek rozpakov počas môjho pohovoru v kuse lúskal. Človek zo sporiteľne mu spomenul môj projekt s vojačikmi a skončilo to tak, že sme si tľapli, s tým, že som bol vybavený asi 700-stranovou príručkou k databázovému systému Oracle a že sa ukážem na budúci týždeň po tom, čo si ju prejdem. Julo ma začal volať mladý muž a ja jeho Július. Mal som podozrenie, že sa mu to veľmi nepáčilo ale nemal na výber; po tom, čo som videl na pohovore mu to proste nejakým spôsobom sedelo.

Prvý semester na univerzite bol o tom, že som skúšal, nakoľko je naozaj potrebné chodiť na prednášky – niektorí prednášajúci to vyžadovali, u iných stačilo chodiť ako tak pripravení na povinné cvičenia. To, že som robil vo firme, ktorá dodávala informačný systém najväčšej slovenskej banke sa ukázalo ako obrovská výhoda. Na zápočet z informatiky si bolo potrebné pripraviť nejaký jednoduchý databázový projekt na ktorom sa mali demonštrovať základy databázovej normalizácie a návrhu. Projekt som mal hotový asi za 1,5 hodiny – volal sa Správa portfólia cenných papierov. Pekne som si nakreslil tabuľky – tabuľka portfólií, typov cenných

papierov, M: N vzťahy medzi klientom, portfóliom a zoznamov vlastnených cenných papierov. Keď som to odovzdával, všetci len pozerali. Cvičiaci sa ma spýtal: „A viete, čo je to vôbec portfólio?“ Načo som mu povedal, že robím pre firmu, ktorá robí informačný systém pre Slovenskú sporiteľňu. Na projekte Cenné papiere. Chvíľu mal otvorené ústa – predsa len prvák, ktorý sa stihol takto zamestnať a stíhal školu a i takúto prácu asi nebol bežný zjav.

Prvé skúškové obdobie bolo tiež takou skúškou toho, čo si môžem dovoliť. Mojím cieľom bolo minimalizovať učenie, dostať aspoň trojku a venovať čo najviac času práci. Julo ma v tom podpichoval – tvrdil mi, že jeho známi, čo študujú ekonomickú dávajú príprave na skúšku maximálne tri dni. Ja som mu oponoval, že je to moje prvé skúšobné obdobie a nerád by som to podcenil. Prvá skúška hneď po Vianociach bola kľúčový predmet – Všeobecná ekonomická teória – VET. Bol to veľký strašiak všetkých prvákov. Našťastie som mal na ňom prednášajúcu, ktorá bola asi najlepšou voľbou – človek síce musel vedieť, ale, keď to dokázal, bez minimálne trojky neodišiel. Ja som prišiel v dobrej nálade naučený po Vianociach na internát a večer pred skúškou som to jednoznačne videl na jasné víťazstvo. Aj tak bolo. Bolo to za jeden. Vytiahol som si síce asi najľahšiu možnú otázku – vzťah dopytu, ponuky a ceny na voľnom trhu. Skúšajúca poznamenala, že hneď na úvod a taká ľahká otázka. Na čo som jej povedal, že tak teda potiahnem ešte raz. Zasmiala sa a povedala, že pripraveným šťastie praje a mám to nechať tak.

Druhá moja skúška už takou prechádzkou ružovým sadom nebola. Bol to Úvod do práva. Učila to taká mierne náladová prednášajúca, ktorá rozdávala trojky aj za to, že si človek matne na niečo z otázky spomenul, no kľúčové bolo nedať najavo, že je človek pokakaný. Na prvom mojom pokuse som ju ešte nemal načítanú, tak som nedostal ani tú trojku. Ako bežalo skúškové, a čoraz viac úspešných pokusov bolo za mnou, som sa s viacerými spolužiakmi o skúške z Práva rozprával. Počul som príbehy o tom, ako si deň pred skúškou prečítali skriptá a trojky v poriadku dostali. Rozmýšľal som v čom môže spočívať ten trik – a potom mi to pri rozprávaní jedného spolužiaka došlo. Rozprával mi, ako sa s ňou rozprával o svojej práci. Proste ona ho videla ako rovnocenného človeka, tým rozhovorom s ňou sa, akoby vymanil z role študenta, ktorý prosí o známku a dal jej najavo, že sú v skutočnosti rovnocenní. S takýmto ponaučením som na skúšku šiel znova. Porozprával som jej, čo som vedel k vytiahnutej otázke, ale dával som si pozor, aby som ani náznakom nenaznačil ako veľmi tŕpnem na tom, aby som odišiel so známkou. Tváril som sa, že je mi to viacmenej jedno a to napokon zabralo. Jedna zo známok, ktorú som získal viac psychologickou analýzou skúšajúceho ako vedomosťami. Naučiť sa všetko z cca 400-stranových skrípt k právu bola pre mňa relatívne ťažká úloha, lebo ma to nebavilo ani čítať. Nieto sa to ešte učiť. Takých skúšok, kde analýza skúšajúceho hrala významnú rolu potom bolo ešte viac, no toto bol prvý potenciálne relatívne veľký problém v prvom ročníku, na ktorom som sa veľa do budúcna naučil.

Prvé vysokoškolské leto sme strávili spolu s Katkou ubytovaní na jednom vysokoškolskom internáte blízko mojej práce. Postupne som začal zarábať viac, ako zarábali vtedy moji rodičia dokopy. Veľa som dosiahol i tým, že som si založil živnosť a svoje dane a odvody optimalizoval. Miesto možno 50 % na daniach a odvodoch, ktoré vtedy tvorili odvody za štandardného zamestnanca na TPP som ja platil podstatne menej – možno okolo 25%. Oveľa viac peňazí v čistom mi tak ostávalo a do konca výšky som mal našetrených dosť peňazí na to, aby som si kúpil v hotovosti prvý trojizbový byt v Nitre. Byt mám dodnes a tvorí podstatnú časť môjho majetku, keďže jeho cena od jeho kúpy (2002) až dodnes (2025) vzrástla viac ako 6-násobne.

Pri práci v Assete som zažil jednu vec, ktorá mi ukázala, ako sa správne treba chovať k svojim zamestnancom a ako zdanlivo neriešiteľnú vec otočiť v prospech celého tímu. Robili sme

projekt, ktorý mal pre zákazníkov banky vytvoriť produkt, v rámci ktorého si mohli sporiť cenné papiere v portfóliu a zároveň im mal umožňovať investovať nejaké prebytočné peniaze, ktoré práve neboli alokované v cenných papieroch do termínovaných vkladov s výhodnejším úrokom ako bol štandard. Bolo myslím obdobie okolo volieb, kedy si žiaden zo zamestnancov sporiteľne netrúfal podpísať Assetu prevzatie takého projektu, pretože všetci čakali, ako dopadnú voľby. V sporiteľni na strane zákazníka s nami komunikoval nejaký mladý človek, pravdepodobne iba o kúsok starší odo mňa. A od nich prišlo oficiálne zdôvodnenie neprevzatia projektu ako nedostatok času na testovanie. A ja naivný nevediac o akýchkoľvek makro politických súvislostiach som si dohodol obed s tým mladým úradníkom zo sporiteľne, s tým, že mu ponúknem pomoc pri testovaní – čo by malo pomôcť tomu, aby sa projekt oficiálne prevzal. Na obede mi ten človek vysvetlil, ako sa veci v skutočnosti majú. Keď sa dozvedel Julo, že som s ním bol na obede, nastali také ofuky, že som sa nestihol diviť. Nepamätám si už presné detaily, ale Julo ma vtedy zobral na obed s majiteľom Assetu Chrenkom.Chrenko nejakú dobu patril/patrí podľa Forbes medzi top najbohatších Slovákov. Podľa toho, čo sa dialo potom, Julo zjavne dostal príkaz od Chrenka, že projekt sa musí odovzdať za každú cenu. Neviem presne, čo sa dialo alebo nedialo na pozadí, no šokovalo ma, že bezvýznamný študent, ktorý spôsobom naivného idiota do niečoho šťuchne môže spôsobiť takéto zemetrasenie. Julo mal nasledujúce týždne ťažkú hlavu plnú projektu. Nakoniec sa ale projekt po nejakých peripetiách podarilo úspešne odovzdať. Niečo sa muselo na pozadí udiať, čo sa ku mne nedostalo – inak si to neviem vysvetliť. Je ale možné, že bez môjho naivného pokusu problém vyriešiť by celá lavína udalostí, ktorá sa spustila nebola. Odniesol som si z toho ponaučenie, že aj ten najbezvýznamnejší človek na projekte môže robiť zázraky. Odvtedy nepodceňujem žiadneho z členov svojho tímu, pretože tí, ktorí zdanlivo ťahajú za kratší koniec môžu byť napokon tí, ktorí rozhodnú o najdôležitejších veciach. Často tí, ktorí sú zdanlivo menej doležití na projekte, v skutočnosti majú zaivestovanú v úspechu projektu svoju hlavu, v zmysle, že oveľa silnejšie ovládajú prvky reality, ktoré súvisia s úspechom projektu.

Druhé vysokoškolské leto som trávil ubytovaný na internáte v Horskom parku, ktorý patril Ekonomickej Univerzite – tam, kde som býval aj cez školský rok. V práci som mal novú kolegyňu Ľudmilu, ktorá bola tiež absolventkou Ekonomickej. Bola celkom šikovná, čo ma ale na nej najviac prekvapilo boli nejaké presahy do oblastí, kam by som sám asi len tak nezablúdil. Bola tak trochu uletená smerom k takej temnejšej gotickej hudbe, rada sa obliekala do čierneho, no nerobilo jej problém ani dať si na seba silne modrú parochňu a tak prísť do práce. Ľudmila ma upozornila na dielo istého Františka Bardona, ktorý o sebe rád počúval, že je biely mág a spísal pár kníh, ktoré mali byť čosi ako praktickým návodom ako sa stať skutočným mágom. Bardona vraj najskôr väznili v Nemecku nacisti a neskôr na Slovensku komunisti. Zo zvedavosti som si niektoré tie jeho knižky prečítal. Niektoré veci, čo tam boli popísané boli celkom inšpirujúce – popisy ako určité veci fungujú. Keď som skúšal robiť niektoré cvičenia, ktoré tam odporúčal – napríklad snaha sústrediť sa na to, aby si človek strážil myšlienky a nemyslel na nič, tak som rýchlo zistil, že také experimenty sú viac škodlivé ako prínosné. Totiž po pár pokusoch nemyslieť na nič som začal pozorovať, že sa mi ťažšie sústredí na prácu – a to bola pre mňa červená čiara, ktorú som nehodlal prekračovať. Medzi ďalšie také veci, ktoré odporúčal robiť bolo napríklad vytvoriť si amulet – mať nejaký obľúbený predmet, ktorý mal byť na noc uložený na nejakom neprístupnom mieste – napríklad vysoko na skrini. A človek sa mal každú noc prinútiť vstať a dotknúť sa toho predmetu. Mala sa tak akumulovať energia, ktorú nato vstávanie v strede noci človek vynaložil a predmet sa tak mal stať akýmsi pozitívnym amuletom daného človeka nabitým pozitívnou energiou. Nikdy som to neskúšal, no z toho popisu mi prišlo celkom pravdepodobné, že ten človek si takýmto spôsobom

naozaj mohol vyrobiť predmet nabitý pozitívnou energiou. Určite si to minimálne mohol myslieť a to mohlo celkom stačiť, aby takéto vlastnosti ten predmet mal. Na Bardona som úplne zanevrel, keď som našiel na nejakom internetovom fóre spoveď človeka, ktorý sa tým jeho návodom riadil a priznal, že sa mu nepodarilo dosiahnuť z bielej mágie absolútne nič. Praktikovanie tých jeho cvičení som začal považovať za stratu času. Minule som videl také porovnanie – mapu sveta ako ho videli ľudia v staroveku a Antike – v strede stredozemné more a okolo neho niečo, čo vzdialene pripomínalo krajiny ako ich dnes poznáme versus moderná mapa sveta. Ako keby sa malé dieťa pokúšalo nakresliť spamäti, čo videlo na skutočnej mape. Presne tak mi prišli tieto Bardonove poznatky toho ako fungujú veci v porovnaní s modernou vedou. Mágiou modernej spoločnosti je veda, ktorá postupne zjemňuje a spresňuje mapu poznania ktorú máme. Bolo však inšpirujúcim experimentom si prečítať ako videl fungovanie prírody človek len pred necelými sto rokmi.

12 Leto v Amerike

Leto 2000 som netrávil ako tradične v práci, ale sme si vybavili s Katkou cez Work & Travel program letný pracovný pobyt v Amerike. Pracovali sme spolu v rámci upratovacej čaty vo vodnom parku Noah's Ark vo Wisconsin Dells – čo je také turistické mestečko neďaleko od Madisonu – hlavného mesta Wisconsinu.

Zažiť Ameriku z pohľadu brigádnika v parku bol zážitok na celý život. Predtým, než som Ameriku skutočne navštívil, som si myslel, že sa tam raz presťahujem a rozviniem svoju kariéru naplno tam, pretože tam sú na to najlepšie podmienky. Po tomto lete som ale vedel, že ostať v Európe bude pre mňa oveľa pohodlnejšie. Nepáčila sa mi tam už len taká základná vec – ako mali organizované ulice. Bolo to všetko na mňa príliš široké a otvorené. Žiadne centrum mesta s úzkymi útulnými uličkami ako v Európe. Necítil som sa tam dobre. Veľa pohody nepridávala ani Katka, ktorá bola prvýkrát v živote dlhšie preč od rodiny a veľmi zle to znášala. Hneď na úvod nášho pobytu sa mi po hádke ohľadom toho, že, či sa otočíme na podpätku a ideme hneď domov na nejakú dobu stratila. Lietal som po celých Wisconsin Dells na bicykli ako blázon a predstavoval si, čo mi asi povedia jej rodičia, keď im poviem, že sa mi proste uprostred Ameriky stratila. Stresová situácia ako prasa. Vážne som si myslel chvíľu, že ju niekto uniesol alebo čo. Nakoniec som ju našiel spokojne sa húpajúcu na hojdačkách neďaleko domu, kde nám pridelili ubytovanie.

V ten deň mala ale moja pocitová karma najsilnejší zápis dovtedy v živote. Vážne som na chvíľu veril, že sa stalo niečo veľmi zlé. Katke sa neskôr potom niečo podobné stalo, keď sme už boli rozídení a robila au-pairku v Londýne. Chvíľu v rovnakom strese hľadala po Londýne deti, ktoré jej zverili.

V pracovnom nasadení vo vodnom parku Noah's Ark vo Wisconsin Dells

S Katkou v deň voľna vo Wisconsine

13 Prvý kontakt s myšlienkou Viditeľných peňazí – dielo Neala Donalda Walscha

Niekedy na prelome tisícročí som si prečítal sériu kníh amerického spisovateľa Neala Donalda Walscha – Hovory s Bohom 1-3. Knihy sú výnimočným kúskom – autor v knihách rozoberá prakticky každú oblasť ľudských životov. Niektoré v podstate ontologické popisy toho ako fungujú mechanizmy medzi človekom a Bohom považujem za najväčšie a najprepracovanejšie dielo v tejto oblasti, ktoré som kedy čítal. Ten človek je nábožensk génius. Hneď v úvode prvej knihy sú rozobrané základné ontologické princípy, ktoré som ja poznal z vlastného uvažovania, no nikde inde som ich nevidel takto pokope a zrozumiteľne sformulované nevidel.

Čistokrvný ateista pravdepodobne jeho dielo úplne nedocení, pretože jazyk, ktorým je písané, neoperuje s vecnými pojmami, no často používa pojmy ako súcno – ktorému navyše pripisuje ľudské vlastnosti typu, že súcno chcelo poznať samo seba atď. No mne pri jeho čítaní dokonale všetko do seba zaklaplo. Hneď v úvode rozoberá napríklad takú jednoduchú a i prospešnú vec – ako sa správne modliť. Správa modlitba vyzerá tak, že človek vo svojom vnútri poďakuje Bohu za veci, ktoré sa mu už udiali. Tým, že vyjadrí vďaku za niečo, čo sa už stalo, vlastne zrealizuje zmysel života. Pretože uzná to, čo existuje v podobe v akej sa to stalo – potvrdí, že to, čo sa dialo bolo dobré. A to je tá správna hudba pre Božie i ľudské uši. Ak niekto v modlitbe vyslovuje nejakú podmienku – napríklad chlieb náš každodenný daj nám dnes, vlastne hovorí, že sa môže stať i situácia, kedy sa nám toho chleba z nejakého dôvodu nedostane. Je to, akoby Vám vlastné dieťa každý deň pripomínalo, že potrebuje jesť. To predsa explicitne netreba hovoriť – to je každému zodpovednému rodičovi jasné. Celkovo mi modlitba Otčenáš príde viac ako niečo stvorené ľuďmi, ktorí sa snažili svojou ľudskou optikou nejakým spôsobom uchopiť vzťah s Bohom. Vecí, ktoré sú v ňom diskutabilné je viac – napríklad už len ten fakt, že Boh predsa nie je výlučne na nebesiach.

Druhá kniha z trojice, sa zaoberá aj lepším spoločenským systémom. Najlepšie bude asi kúsok z knihy citovať:

„Tohle není návrh, ale výzva. Vyzývám vás, abyste zahodili všechny peníze, všechny bankovky i mince, všechny národní měny a abyste začali úplně od začátku. Zaveďte mezinárodní měnový systém, který bude naprosto otevřený, kontrolovatelný a průhledný. Zaveďte celosvětový kompenzační systém, který bude vydávat kredity za vykonané služby a debety za použité služby a spotřebované zboží. Všechno by bylo vedeno v evidenci. Zisky z investic, dědictví, výhry v loterii, platy a mzdy, spropitné – prostě všechno. Nic by se nedalo koupit bez kreditů. Neexistovala by žádná jiná měna. Všechny finanční záznamy by byly přístupné každému. Říká se, že podle bankovního konta poznáte člověka. Tento systém se tomu přibližuje, Lidé by o sobě věděli mnohem víc, než vědí dnes. Nejenže byste věděli víc jeden o druhém, ale věděli byste víc o všem. Věděli byste, kolik platí a utrácejí korporace – jaké jsou jejich výrobní i prodejní ceny. (Umíš si představit, co by dělaly takové korporace, kdyby na veškeré zboží musely dávat dvě ceny? Srazilo by to ceny, nebo ne? Oživilo by to konkurenci a posílilo poctivý obchod? Důsledky tohoto systému si ani neumíš představit.) Převody účtů by byly okamžité a naprosto viditelné a průhledné. To znamená, že kdokoli by mohl kdykoli nahlédnout do finančních záznamů kteréhokoli jednotlivce nebo korporace. Nic by nebylo tajné. CKS by srážel deset procent ze všech výdělků a zisků lidem, kteří by o takovou srážku dobrovolně požádali. Nebyly by žádné daně, které by bylo možné obcházet. Jelikož by všechny záznamy byly otevřené, každý by věděl, kdo odevzdává deset procent svých zisků ve prospěch celé společnosti. Z těchto dobrovolných srážek by se platily všechny státní a sociální programy. Celý systém by byl velmi jednoduchý a průhledný.“ S tím by nikdo nesouhlasil.

„Samozřejmě, že ne. A víš proč? Protože takový systém by každému znemožnil dělat cokoli, co by nechtěl, aby se dověděli druzí. Ale proč byste něco takového chtěli dělat? Řeknu ti proč. Protože žijete ve společnosti založené na názoru, že je naprosto přirozené, že „přežívají jen ti nejsilnější“. Kdyby byl hlavním cílem vaší společnosti důstojný život všech (jako je tomu ve všech opravdu osvícených společnostech), pak by vaše potřeba tajnůstkářství a pokoutních praktik zmizela. Uvědomuješ si, kolik korupce by takový systém odstranil? Tajemstvím úspěchu takového systému je viditelnost a průhlednost.“ Úžasná myšlenka. Naprostá průhlednost ve finančním jednání. Snažím se přijít na něco, proč by to bylo špatné“, ale nic mě nenapadá. „Samozřejmě, že ne, protože nemáš co skrývat. Ale umíš si představit, jaký povyk by strhli bohatí a mocní tohoto světa, kdyby věděli, že každý nákup a každý prodej, každé obchodní rozhodnutí a dohoda – že všechno je přístupné každému, kdo o to má zájem? Řeknu ti tohle: Nic nevede k poctivosti rychleji než průhlednost a viditelnost. Viditelnost je jiným slovem pro pravdu. Poznej pravdu, a pravda tě osvobodí. Vlády, mezinárodní korporace a mocní lidé tohoto světa si to velice dobře uvědomují a proto nikdy nedopustí, aby jakýkoli politický, sociální nebo ekonomický systém byl založen na pravdě. V osvícených společnostech nejsou žádná tajemství. Všichni vědí, co ostatní vlastní, kolik vydělávají, jaké daně platí; všichni vědí, co nakupuje a prodává každá korporace a jaké má zisky. Všichni vědí VŠECHNO. Víš, proč je to možné jen v osvícených společnostech? Protože nikdo v osvícené společnosti nechce nic na úkor druhých.“ To je radikální způsob života. „Radikální to připadá jen lidem v primitivních společnostech. V osvícených společnostech je to naprosto normální.“ Fascinuje mě myšlenka viditelnosti“ a průhlednosti“. Myslíš, že by bylo možné uplatňovat ji i v dalších oblastech našeho života? Mohla by se stát hlavní zásadou chování v našich osobních vztazích? „Doufám, že ano.“ A zatím to tak není. „Zpravidla ne. Ne na vaší planetě. Většina lidí má stále co skrývat.“ Proč? „V osobních vztazích (a vlastně ve všech vztazích) se lidé obávají, že o něco přijdou nebo něco nezískají. A přece ty nejlepší osobní vztahy, a zajisté ty nejlepší vztahy romantické, jsou vztahy, v nichž partneři vědí jeden o druhém všechno. V takových vztazích neexistuje žádné tajemství, žádná nejistota, nic nezůstane nevyřčeno, nic se neskrývá. Nikdo se nesnaží na druhého „vyzrát“.“ Kdyby však každý věděl všechno, co si myslíme... „Zadrž. Nemluvíme o nedostatku soukromí ani o nemožnosti duchovně se vyvíjet. O tom rozhodně nemluvím. Mluvíme o poctivosti a otevřenosti při jednání s lidmi. O tom, že byste vždycky měli mluvit pravdu, že byste ji neměli zamlčovat, když víte, že je třeba ji vyslovit. Mluvím o tom, že byste nikdy neměli lhát ani překrucovat pravdu. Mluvíme o tom, že by všichni lidé měli mít všechny potřebné informace. Mluvím o poctivosti a upřímnosti. To ovšem neznamená, že byste na veřejnosti měli hovořit o svých soukromých věcech. O každé své myšlence, každém názoru, každé vzpomínce, každém nápadu a každé reakci. To by bylo šílenství – nikoli otevřenost. Mluvíme tu o upřímné a otevřené komunikaci. Ale zdá se, že to je překvapující myšlenka.“ Můžeš to opakovat? „Zdá se, že to je překvapující myšlenka.“ Měl bys vystupovat v kabaretu. „To přece dělám.“ Mluvme vážně, tohle je opravdu skvělá myšlenka. Představ si společnost založenou na principu viditelnosti. Myslíš, že by to fungovalo? „Něco ti řeknu. Polovina společenských neduhů by do zítřka zmizela. Polovina všech starostí, konfliktů, zloby, frustrace... Je jisté, že zpočátku by lidé byli nespokojení a rozzlobení, kdyby se konečně dověděli, jak byli podváděni a zneužíváni. Ale během dvou měsíců by je všechna zlost přešla. Přemýšlej o tom. Myslíš, že bys tak mohl žít? Žádná tajemství. Naprostá průhlednost. Dokonalá viditelnost. A jestliže bys tak žít nemohl, proč? Co před lidmi tajíš? Co nepravdivého jim říkáš? Dovedlo lhaní váš svět do takového stavu, v jakém jej chcete mít? Přinesla vám manipulace (trhu, situací a jednotlivých lidí) nějaký užitek? Je „soukromí“ skutečně předpokladem společenského a individuálního života? Co by se stalo, kdyby každý mohl

vidět všechno? V tom je určitá ironie. Copak nechápeš, že právě proto ses bál prvního setkání s Bohem? Nechápeš, že jsi měl strach z toho, že veškerá přetvářka skončí? Ale nemáš se čeho bát. Nikdo tě nebude soudit, nikdo tě neuvrhne do věčných plamenů pekla.

Keď som si túto pasáž prvýkrát prečítal, okamžite mi bolo jasné, že takáto zmena spoločnosti je hodná toho, aby sa stala zmyslom môjho života. Bolo mi jasné s akým odporom sa myšlienka stretne. A bolo mi jasné i to, že vďaka informatike mám v rukách kľúč, ktorým sa dá takáto zmena začať realizovať. Prečítanie Walschových kníh raz a navždy zmenilo môj život. Hneď krátko na to sa objavil prvý projekt, ktorý mal k verejným financiám a ich správe mimoriadne blízko – projekt Štátnej pokladnice Slovenskej Republiky.

14 Práca pre QBSW – projekt štátnej pokladnice

Po návrate z Ameriky som sa chvíľu ešte pokúšal vybaviť si internshipovú stáž v USA. Tiborovi sa podarilo v ten rok si vybaviť internship v jednej IT firme v Miami. S Katkou sme sa vrátili na Slovensko začiatkom Septembra a v polke Septembra som letel za Tiborom na Miami s cieľom nájsť si podobný internship, ako sa podarilo jemu. Po nejakom handrkovaní kvôli o mesiac expirujúcim vízam s imigračnou úradníčkou som sa nakoniec dostal dnu. Získať internship sa mi nepodarilo, no aj tak by to bolo márne, pretože neskôr som sa dozvedel, že nebolo možné reťaziť pracovné víza z Work And Travel programu s Internshipom. Ani mi to veľmi neprekážalo, keďže počas pobytu v Amerike mi už bolo jasné, že to nie je nič pre mňa.

Po návrate na Slovensko som sa vrátil pracovať do Assetu – ale tentokrát na nový projekt, ktorý sa volal Dealing. Bola to časť bankového informačného systému, pomocou ktorého dealeri banky obchodovali na burzách. Úzko to súviselo s projektom Cenných papierov, no toto bolo viac zamerané na medzi bankové obchody medzi Dealermi bánk. Na projekte som sa zoznámil s niekoľkými mojimi vrstevníkmi, ktorí ale študovali na FEI. Opäť som naživo videl, že kombinovať takú relatívne ťažkú školu s prácou môže byť pomerne komplikované. Niektorí z nich napokon z FEIky vyleteli a skončili na Ekonomickej. Netrvalo dlho, a od týchto mojich nových kolegov som dostal pracovnú ponuku. Jeden manažér v Assete sa postavil a odišiel robiť na ministerstvo financií, aby tam pripravoval podklady na tender štátnej pokladnice, ktorý plánovalo ministerstvo v dohľadnej dobe vyhlásiť. Ten zamestnanec – budem ho volať Michal Suchota sa stal neskôr na Slovensku relatívne známy – vystupoval vo viacerých známych korupčných kauzách. Suchota bol pomerne výnimočný zjav – bol asi iba o 4 alebo 5 rokov starší odo mňa, no v Assete mal povesť možno až bezohľadného manažéra, ktorý vždy dosiahne svoje. Ľudia, čo robili pod ním boli potom, čo vstúpil do miestnosti vždy ako na ihlách. Julo mi raz o ňom povedal, niečo v zmysle, že ho používajú ako silnú efektívnu zbraň na ťažko riešitelné problémy.

Napriek tomu, že bolo od začiatku jasné, že celá nová firma smrdí korupciou, po tom, čo sa dialo v 90. rokoch na Slovensku, kedy vybuchovali autá podnikateľov, unášal sa prezidentov syn, toto mi pripadalo ako v porovnaní so zabíjaním ľudí nevinná šarvátka, ktorá sa nutne musela spustiť tam, kde sa rozdeľovali väčšie peniaze. V dnešnej dobe, keď sa takéto veci vnímajú oveľa citlivejšie a morálny štandard je postavený oveľa vyššie by som sa už zachoval inak. K tomu, aby som mal dnešné vnímanie vecí som sa však musel určitým spôsobom dopracovať. Dnes mi je jasné, že morálna integrita je vec, ktorá má nedoceniteľnú hodnotu. No myslím si, že rozhodnutia dvadsaťročného relatívne neošľahaného študenta, ktorý denne počúva o tom, ako je celá spoločnosť zlumpovaná, ako sa privatizuje ako o život a každý v krysom závode myslí predovšetkým na seba nemožno jednoznačne odsúdiť. Napokon niekedy v tom období sa zrodila i myšlienka projektu transparentných peňazí. Robiť štátnu pokladnicu malo určitým spôsobom blízko k mojim plánom na reformu spoločnosti.

To, že nebude celkom s kostolným poriadkom spôsob, akým fungovalo QBSW mi úplne naplno došlo 11.09.2001. Do QBSW vtedy nejakými kanálmi dorazila správa, že z veľkej pravdepodobnosti budeme zakázku Štátnej pokladnice robiť. Pár minút na to, sme v televízii sledovali, ako padajú dvojičky. Bral som to ako znamenie vesmíru, že ak budem takto pokračovať bude nasledovať kolaps celého vesmíru. Vtedy vo mne definitívne začalo rásť vnútorné rozhodnutie, že z QBSW postupne vycúvam.

V QBSW som ešte stihol urobiť pod Suchotom projekt, na ktorom som si urobil aj diplomovú prácu. Diplomová práca sa týkala tvorby informačného systému pre spoločnosť

poskytujúcu služby operatívneho leasingu áut. Projekt zohnal Suchota, no robila ho QBSW, pričom ja som bol styčným človekom medzi vývojármi z QBSW a zákazníkom. Zákazník sa nikdy pravdepodobne nedozvedel, že projekt v skutočnosti vyvíjala akási firma QBSW. Poznali len mňa a potom ešte nášho databázového administrátora, ktorý im systém inštaloval. K získaniu zakázky som levím podielom prispel aj priamo ja – v jedno popoludnie som totiž prezentoval riaditeľovi leasingovky môj krásny diagram, kde bolo nakreslené ako bude náš systém komunikovať s okolím leasingovky. Bol to majstrovský kúsok a mal som pocit, že výrazne prispel k tomu, že sme to nakoniec dodávali. Celý systém sa robil v QBSW niečo možno vyše pol roka, cena stačila len tak tak na zaplatenie nákladov na vývojárov, no zakázka mala pre QBSW kľúčový význam, pretože sa pri jej realizácii na skutočnom projekte ešte pred Štátnou pokladnicou sformovali vývojárske tímy a vyladil sa interný framework v ktorom sa to robilo. Diplomovku som mal zbúchanú za pár dní – stačilo zobrať pár vývojových diagramov, obrazoviek, popísať ich a bolo vymaľované.

15 Rozhovor s Hildou

Nasledovný rozhovor sa udial medzi mnou a spolumajiteľkou Med-art-u na zabíjačke, ktorú zorganizoval môj otec. Pamätám si ho iba hrubo, niektoré vety možno zazneli inak alebo nezazneli vôbec, napriek tomu to sem dávam v takejto podobe, pretože môže byť pre niekoho poučný.

„A vy máte, čo vyštudované?“ spýtal som sa popri preplachovaní čriev. Psychológiu, odvetila. „Psychológia mi príde veľmi zaujímavá“, pokračoval som. Má presahy do najdôležitejších otázok bytia vôbec. Ľudská psychika je totiž neoddeliteľne naviazaná na vnímanie ako také. Rozmýšľali ste niekedy nad tým, akým mechanizmom vôbec môže vzniknúť z entity, ktorá je všetkým, čo je, niečo, čo je menej ako všetko? A je určitým spôsobom oddelené od zvyšku? Hilda neveriacky zdvihla obočie. Asi nečakala, že bude popri príprave na zabíjačku debatovať o takýchto veciach. To ma však len povzbudilo. Predstavte si, že ste všetko, čo je. Nič okrem Vás nie je. Neexistuje žiadna oblasť mimo Vás, na ktorú by ste sa mohli referencovať. Ako môže takáto entita zabaviť samu seba? To, že súcnu pripisujem túžbu zabaviť sa, podobne ako má takú potrebu i človek nie je len tak. V Biblii sa na niekoľkých miestach píše, že človek bol stvorený na obraz Boží. Správnejšie by teda bolo povedať, že človek má podobné potreby ako i súcno ako také. Ako sa teda môže zabaviť niečo, čo je všetkým? Musí sa logicky rozdeliť na menšie časti a akoby na chvíľu zabudnúť, čím v skutočnosti je. A postupne pri tejto schovávačke prekonávať veci, ktoré sa zdajú byť neznáme a cudzie. Ale len preto, že časť súcna zabudlo, aký tvorilo predtým celok. A toto znovuobjavenie prichádza s úľavou, ktorej pociťovanie dáva všetkému zmysel.

Myslím si, že štúdium vedy ako psychológia by malo byť po správnosti oveľa viac previazané napríklad s ontológiou – vedou o bytí. Mali by sa študovať spolu – práve preto, že jednotky bytia majúce vedomie majú na všetkých úrovniach podobné vlastnosti/potreby. Štúdiom ľudskej psychológie sa dá veľa odvodiť o bytí ako takom. Je podľa mňa chybou, snažiť sa študovať vonkajší svet a zákonmi, ktoré tam nájdeme sa pokúšať vysvetliť naše vnútra. To nikdy nebude fungovať. Ako základ by sa malo brať ľudské vedomie. To, že príroda sa mimo nás za rovnakých podmienok chová zdanlivo vždy rovnako je viacmenej náhoda – nie železný princíp na základe, ktorého by sa malo určovať, čo sa bude za každých okolnostiach diať.

Si zoberte, čo sa udialo len relatívne nedávno – ako padli dvojičky v New Yorku. Všetci konšpirátori sveta explodovali – jasné sprisahanie, dopredu podmínovaná budova, ktorú vyhodil niekto do vzduchu. Na to, aby takéto sprisahanie mohlo fungovať, by sa musela zvládnuť zložitosť, ktorá má gigantické rozmery. Ako nepozorovane podmínovať celú budovu? Ako zabezpečiť, aby

nik z tých desiatok ľudí, ktorí by to museli zabezpečiť sa nikde ani náznakom neprerieknol? To je proste štatisticky nemožné. Poviem Vám, čo bolo na dvojičkách oproti bežnej budove iné. V tej chvíli sa na ne pozerali prostredníctvom televízie miliardy ľudí, ktorí čakali, či sa niečo také náhodou nestane. A toto obrovské očakávanie, možno najväčšie kumulatívne naprieč históriou ľudstva mohlo podľa mňa kľudne spôsobiť, že sa stalo to, čo sa stalo. Napriek tomu, že na svoju teóriu nemám žiadny dôkaz, takéto exotické vysvetlenie mi príde pravdepodobnejšie ako teória o úmyselnom odpálení budovy.

16 Med-art – civilná služba a zverejnenie článku

Po skončení vysokej školy bolo potrebné ísť buď na povinnú vojenskú službu, alebo jej náhradu – takzvanú civilnú službu. Otec mi vybavil v Med-art-e, civilku. Civilka mala byť zo začiatku iba fejková – mal som byť oficiálne v Med-art-e ale popri tom si robiť svoje veci. Všetko však zmenil rozhovor s majiteľom Med-art-u Jánom Holecom. Keď som sa mu sťažoval na aktuálne peripetie v QBSW, tak povedal, si uprostred rozhovoru zmyslel, že civilku budem musieť absolvovať osobne. Čo ma dosť zaskočilo, no nakoniec to bol pre mňa vítaný exit z QBSW a zo zhonu a stresu okolo projektov, ktoré som tam robil. Z QBSW som podvedome tak, či tak chcel vycúvať. V Med-art-e mi dali urobiť novú webovú stránku pre firmu, ktorú mali riadne zanedbanú. Za dva týždne som niečo zbúchal, vyzeralo to celkom k svetu (čo však vzhľadom na existujúci stav nebol problém dosiahnuť) a bol tam katalóg liekov, ktoré Med-art predával lekárňam spolu s ich aktuálnymi cenami. Ceny sa poloautomaticky preklápali z interného informačného systému do tabuliek v MySQL nad ktorými bežal web, takže boli vždy pomerne čerstvé. Nová webová stránka mala u vedenia pomerne veľký úspech – celkom sa mi tým podarilo získať dôveru majiteľa. Kto nerád videl v Med-Art-de, že sa mi darí, bol šéf informatikov. Videl vo mne svoju konkurenciu a evidentne sa bál, že by som ho mohol nahradiť.

Med-art raz za tri mesiace vydával svoj vlastný vnútrofiremný časopis – Medium. Napísal som doň pár článkov – o virtuálnej realite, ako bezpečne používať internetové bankovníctvo a podobné edukačné témy. V tej dobe som však pripravoval článok, ktorého zverejnenie zakývalo mojím životom natoľko, že mi na dlhé roky postrčilo život úplne iným smerom ako som si predstavoval.

Ešte nejakú dobu predtým mi vyšiel v takom rádoby týždenníku pre intelektuálov Domino fórum článok s nadpisom – „Informačné technológie, konečne cesta k novej spoločnosti?“ V podstate som v ňom načrtol víziu spoločnosti ako som si ju prečítal v diele Walscha. Plus som tam pridal nejaké svoje pohľady a veci, čo som vedel napríklad o Štátnej pokladnici a iných aktuálnych témach. Na článok mi vyšla rovno v tom istom vydaní reakcia – autor sa myslím volal Matej Šuster a samozrejme tam celú myšlienku dal úplne povrchne dole. Niektoré jeho výhrady boli úplne ľahko adresovateľné pri trochu hlbšom zamyslení. Rozhodol som sa teda, že na jeho reakciu napíšem vlastnú reakciu a uverejním ju na portále denníka sme.sk

Keď mi článok vyšiel, na druhý deň som sedel za počítačom v Med-art-e a reagoval na komentáre, ktoré mi ľudia na článok napísali. Celkom som ale vo svojich reakciách uletel – niektorých diskutujúcich zbytočne pourážal, pretože si dovolili pochybovať o mojom „geniálnom“ pláne ako spasiť svet. Keď som tie svoje odpovede na komentáre ostatných po pár dňoch čítal, na mieste som sa prepadol od hanby. Komentáre mali silný nádych 24 ročného sopliaka, čo evidentne vo svojom živote na čo siahol, to sa mu podarilo a bol si nezdravo sebaistý svojimi plánmi. Mal som pocit, že moje plány na zmenu sveta boli raz a navždy tými mojimi komentármi zhatené. V mojich očiach stačilo ukázať ľubovoľnému človeku tie moje reakcie a každému muselo dôjsť, že som debil a nie geniálny reformátor sveta, prinášajúci konečne zmenu, ktorá naozaj bude fungovať a definitívne zmení to ako sa ľudia k sebe chovajú. Tie komentáre mám po sebe problém čítať aj po rokoch, no v podstate to bolo iba relatívne malé uletenie, ktoré sa s tým, čo sú schopní dnes niektorí ľudia v komentároch popísať nedá porovnávať. No vtedy som si to nemyslel. Úplne som sám seba vyšachoval z hry. Do toho sa ešte pridalo to, že som sa článkom pochválil pred šéfom informatikov v Med-art-e, ktorý situáciu využil a pravdepodobne barvito opísal moju revolúciu spoločnosti majiteľovi Holecovi. Niektoré tie moje reakcie spochybňovali kapitalizmus ako taký a mal som tam

nejaké poznámky typu „Choď k svojej lekárke a daj si predpísať liek, uvidíš aký dokonalý je kapitalizmus.“ čo sa majiteľovi distribučnej firmy s liekmi samozrejme nemohlo páčiť.

Zo dňa na deň ma preto z oddelenia informatiky preradili do skladu, kde som miesto tvorenia webovej stránky zbieral lieky na objednávky.

Moja obrovská frustrácia z vlastného sklamania seba samého – v podstate pocit, že som kolosálne jedným článkom a pár komentármi zničil celé svoje budúce plány, plus detaily ako preradenie na podradnú robotu, ktoré mi tiež na nálade nepridávali, spôsobili, že som zo dňa na deň začal vidieť všetko v ultra-čiernych farbách. Až tak, že som nevidel dôvod, aby som ďalej žil a nechýbalo veľa a bolo by to zle skončilo. V podstate som silno chcel na mieste zomrieť. Tak silno som odmietal podľa môjho názoru úplne domrvenú realitu, že sa mi podarilo vedome odpadnúť. Silne som sa vedome sústredil na svoju primárnu signálnu sústavu, až sa mi podarilo sa naozaj vôľou vypnúť. Myslím si, že sem niekde siahajú počiatky mojich neskorších problémov so sklerózou multiplex. Pravdepodobne sa mi podarilo otočiť vo svojom tele vypínač, ktorý spôsobil, že telo začalo útočiť samo na seba. Skleróza multiplex je totiž autoimunitné ochorenie, pri ktorom imunitné bunky tela útočia na iné telové bunky mysliac si, že sa vysporiadavajú s nejakou infekciou. Odpadol som na parkovisku pred Tescom. Prišla pre mňa sanitka, s tým, že v nej som sa na chvíľu prebral. Úplne som precitol až na posteli v nemocnice na oddelení psychiatrie. Keď ma videl lekár, čo ma prijímal, tak skonštatoval, že som musel zobrať nejaké drogy. Na čo mama oponovala, že to je vylúčené. Konečná diagnóza znela: schizofrénia. Podarilo sa mi tak rozkývať vlastné zdravie, že nasledujúcich 9 rokov som pri akomkoľvek väčšom psychickom vypätí končil po schizofrenických atakoch v nemocnici v Nitre.

Ataky sa u mňa prejavovali tak, že som mal zvýšenú citlivosť na akékoľvek psychické podnety. V takom stave som sa napríklad pri smutnej scéne vo filme rozplakal, napriek tomu, že normálne sa mi to nikdy predtým nestalo. Dokonca sa mi raz stalo, že to, že o mne otec trochu pochyboval, ma tak trápilo, že v mojom vnútri som zažil v psychóze ukrižovanie v prvej osobe.

17 Ukrižovanie

Otec sedí oproti mne pri kuchynskom stole. Svetlo sa láme na okraji pohára s čajom a v miestnosti je obedný siestový pokoj, v ktorom je počuť aj vlastný dych. Vyprázdňuje moju peňaženku pomaly, skoro obradne — papierik po papieriku, kartičku po kartičke. Položí ich do úhľadných kôpok, akoby preberal semienka ryže pred varením.

„Na čo je toto?“ spýta sa a prejde mu cez čelo tieň. Jeho slová sú iniciátormi búrky vo mne. Ľavé zápästie mi pretne obrovská tupá bolesť. Zápästie prerazené hrubým rímskym klincom. Jeho nedôvera v takú hlúpu vec ako to, že určite je nejaký dôvod prečo tam tú kartičku mám, je v mojej psychóze vystupňovaná do tej miery, že zažívam ukrižovanie v prvej osobe.

To je kartička do posilovne, bez nej ma do nej nepustia. Otec kývne hlavou, že rozumie. Vo mne nastáva obrovská úľava, že to pochopil – že nie som proste divný človek, čo nosí bezdôvodne bordel v peňaženke a bolesť v ľavom zápästí mizne. Podobne ako bol zosilený pocit bolesti, je i úľava podobne intenzívna.

Vzápätí prichádza ďalšia otázka: „A toto máš na čo?“ Obrovská tupá bolesť v ľavom zápästí sa vracia s jasným zvukom kladiva udierajúceho do prirazeného klinca po druhýkrát.

Bože Otče, prečo sa ma pýta takú zrejmú vec? Prečo mi proste neverí? Po vysvetlení prichádza podobná úľava ako po prvej odpovedi. A mne je jasné, že som práve zažil kolobeh bytia v celej plnosti – najskôr utrpenie v podobe nejasností, pochybovanie o sebe samom až na dreň. Následne vyjasnenie a obrovská úľava. Úľava, ktorá ospravedlňuje a hojí aj takú obrovskú fyzickú bolesť akú vie spôsobiť ukrižovanie človeka. Bože Otče ďakujem Ti, že sa to takto skončilo! Slzy mám na krajíčku.

Bože Otče, Syn Ťa volá, nech ožije aj hora! Veď aj kameň môže, ba priam musí toto cítiť, bytie svojím bytím sýtiť!

Nikdy som nerozmýšľal nad tým, ako sa ľudia vlastne ukrižovávali. Prekvapilo ma, že klince som cítil na zápästiach a nie v dlaniach, tak, ako sa to bežne zobrazuje. Neskôr som sa pýtal babky i jedného kňaza, kam bol vlastne Ježiš ukrižovaný. Obaja mi tvrdili, že do zápästia a nie do dlane, pretože dlane by celú váhu tela neudržali.

18 Praha

Po akom-takom vystrábení sa z mojich nešťastných komentárov k článku som sa už do Med-art-u nevrátil. Začalo nepríjemné obdobie, v ktorom som si hľadal prácu, v ktorej by som sa cítil dobre. Najskôr som to skúšal v Nitre, vo firme, ktorá robila bankový systém. Celé to ale bolo urobené v C, čo mne prišlo veľmi nekomfortné, po tom, čo som niekoľko rokov robil vo vyšších programovacích jazykoch, kde sa programátor nemusel starať o veci ako alokácia a uvoľňovanie pamäte. Ďalší pokus bol vo firme, ktorá dodávala Treasury systémy rôznym bankám. To mi tiež nesadlo, pretože to zase malo príliš ďaleko od programovania – bol to viacmenej konzulting, kde bolo treba byť veľmi dobre zorientovaný v tom systéme, ktorý firma dodávala. Do tretice sa pri hľadaní práce ale zadarilo. Tiborovi sa medzičasom podarilo zohnať veľmi dobre platenú prácu v Prahe na živnosť. V tej dobe som počul už o viacerých spolužiakoch, ktorí sa podobne v Prahe uplatnili. Začal som teda sledovať pracovné ponuky na českých portáloch práce. Až to napokon prišlo. Ľudia z Accenture hľadali Oracle človeka na projekt pre Českú sporiteľnu, projekt internetového bankovníctva. Pohovor prebehol úplne hladko, aj keď som videl, že slovenský manažér, ktorý ma vyberal si celkom istý mojimi schopnosťami nebol. Nebol totiž žiadny test schopností, zobral ma len na základe toho, že som na neho dobre zapôsobil.

Po prvom dni práce som ale videl, že toto je konečne job, v ktorom sa budem cítiť ako ryba vo vode. Išlo o čisto databázový PL/SQL vývoj nad databázou sporiteľne pre projekt internetového bankovníctva. Internetové bankovníctvo sa modernizovalo, pridával sa GSM banking a kopa ďalšej funkcionality. Šéfa mi robil veľmi šikovný o rok alebo dva starší kolega – Jirko Dvořák. Jirkovi to pálilo tak, že som mal občas pocit, že je na hony nedosažiteľne predo mnou. Vďaka tomu, som bol celkom v intelektuálnom závetrí, ak bolo čokoľvek nejasné, tak sa proste stačilo spýtať jeho a bolo po probléme. V Prahe som sa cítil veľmi dobre. Našiel som si kúsok od práce malý byt do ktorého za mnou časom prišla bývať Katka. Bolo nám veľmi dobre, peňazí dosť, jedávať sme chodili poväčšine do reštaurácií, žiadne starosti. Jediné, čo bolo treba robiť raz za týždeň nakúpiť a upratať, aby sme sa v byte cítili dobre. Katka si našla nejakú občasnú brigádu v jazykovke, kde učila nemčinu. Veľa síce nezarobila, no ani nebolo treba. Napriek tomu, že nám bolo veľmi dobre, to medzi nami začalo trochu škrípať, s tým ako videla určité veci som sa nevedel zmieriť. Pravdepodobne začala aj ponorková choroba a niektoré črty jej povahy mi začali silne vadiť. Skončilo to nakoniec tak, že sme sa rozišli a ona išla robiť au-pairku do Londýna. Po nejakom čase kľudu sa ozvala moja schizofrénia. Bol to nejaký divný čas – myslím, že to bolo v novembri 2004. Nepamätám sa presne, čo sa vlastne vtedy stalo, zase som ostal nejaký precitlivený na všetky psychické vnemy – myslím, že bol piatok a týždeň som dokončil tým, že som zaplatil jednému taxikárovi v Prahe niekoľko tisíc českých korún, aby ma taxíkom zobral domov do Nitry – čo bolo tak 420 kilometrov. Nemal som totiž silu sa trepať autobusom. Skončil som opäť v nemocnici. Zdá sa mi, že to bolo ten istý deň, keď bola vo Vysokých Tatrách víchrica. Niečo zlé viselo vo vzduchu a úplne to so mnou zamávalo. Nebola to síce búrka v pravom zmysle ako sa spieva v Slovenskej hymne, no, keď som videl spúšť akú víchrica zanechala, tak prvé, čo ma napadlo, že Slováci by po takej pohrome mohli konečne skutočne naozaj ožiť ako sa spieva v hymne.

Keď som sa po pár týždňoch vracal už ukľudnený do Prahy, tak manažér v Accenture mi ponúkol zmluvné podmienky na ďalšieho pol roka také, že som len pozeral. Dostal som ponuku na polročný kontrakt na v prepočte 60 EUR na hodinu. Za celý nasledujúci polrok som v podstate zdvojnásobil vďaka kontraktu svoj majetok. Bol to najlepšie platený čas v mojom živote. Bohužiaľ to trvalo veľmi krátko, manažér si na Slovensku založil rodinu a mne v Českej sporiteľni ponúkli po

ukončení kontraktu štandardnú pracovnú TPP zmluvu. Po pracovnej stránke sa veci zhoršili – dosť som sa na projekte nudil a ku koncu kontraktu som bol už z tej nudy čiastočne vyhorený a mierne mi prepínalo z toho ako som hľadal spôsoby ako spáliť niečim čas. Po tom, čo v sporiteľni chceli, aby som prešiel na klasický pracovný pomer, za v podstate oproti predchádzajúcemu kontraktu smiešne peniaze, som si povedal, že skúsim šťastie inde.

19 Dovolenka v Indii

V septembri 2006 som absolvoval dvojtýždňovú dovolenku v Indii. Krajina ma svojou chudobou šokovala. Keď som videl, v akej chudobe žije také obrovské množstvo ľudí, došlo mi, že India má obrovský potenciál. Keby každá tá natrčená prosiaca ruka začala niečo zmysluplné robiť, diali by sa zázraky. To, čo by mohli robiť kričalo na každej zanedbanej polorozpadlej ulici, budove, či chráme. Stav Indie mi pripomínal stav Nemecka po druhej svetovej vojne, ktoré som videl v rôznych historických dokumentoch. Keby sa niekto postavil a zrealizoval v Indii niečo ako Marshallov plán, malo by to väčší efekt ako v Európe po vojne.

Pri Taj Mahal

Po návrate z dovolenky som kvôli zlému pocitu zo svojho zdravia – nejako podozrivo ťažko sa mi chodilo išiel na neurológiu. Skončil som v nemocnici, kde mi zobrali likvór z chrbtice kvôli podozreniu na sklerózu multiplex. Keď som ale neurológovi povedal, že krátko predtým som bol na dovolenke v Indii, automaticky to uzavrel s tým, že som tam pravdepodobne chytil nejakú exotickú chorobu a preradil ma na infekčné. Keď prišli výsledky likvóru z Bratislavy späť do nemocnice v Nitre, žiaden neurológ vďaka tomu, že som už ležal na infekčnom tie výsledky nevidel. Videla ich až o päť rokov na to moja obvodná neurologička, ktorá pri prvom pohľade zahlásila – ale veď Vy máte sklerózu multiplex. Vďaka tomu, že na neurológii a infekčnom v nemocnici mali bordel som prišiel o päť rokov liečby. Je vysoko pravdepodobné, že keby sa s liečbou začalo ihneď ako sa malo, neskončil by som na vozíku. Za svoj stav si však môžem aj čiastočne sám, jasne som viackrát cítil, že nie som ok, ale uchlácholený predošlými vyšetreniami som to nechal tak.

20 Írsko

Po návrate z dovolenky som absolvoval pohovor s jedným Čechom, ktorý robil projektového manažéra pre firmu, ktorá vyrábala informačný systém pre univerzity v Írsku. Volal sa Jan Navrátil. Zmena prostredia zmenou krajiny mi prišla ako vítaná zmena. V Írsku som však nevydržal ani celého pol roka. Nemal som tam žiadnych známych, všetko tam bolo tak drahé, že som si nemohol ani dovoliť jesť v reštauráciách. Len za prenájom jednej izby v trojizbovom byte som platil 700 EUR, čo bola asi tretina mojej výplaty. Na projekte som sa ani nechytil tak ako to bolo odo mňa očakávané. Jan Návrátil dostál svojmu menu a podarilo sa mu ma navrátiť na Slovensko veľmi rýchlo.

21 Sony a autohavária

Ešte kým som pracoval v Írsku, som si na Slovensku dohodol interview ohľadom potenciálnej práce v Sony Slovakia. Začal som tam robiť niekedy v priebehu mája 2007. Denne som do Trnavy, kde malo Sony závod, dochádzal na svojom aute a popri tom som vozil ďalších ľudí z Nitry, ktorí prispievali na benzín. V práci bol šéfom informatického oddelenia nejaký Maďar, o ktorom som denne počas ranných ciest do práce počúval. Evidentne bol celkom neschopný a svoj handicap si liečil tým, že šikanoval svojich podriadených. Na mňa priamy dosah nemal, ja som bol v oddelení, ktoré bolo hlbšie pod ním a od neho ma delilo niekoľko rozumných ľudí, ktorí sa chovali v poriadku. No každé ráno som vozil kolegu, ktorí bol jeho priamym podriadeným a ten mi všetko, čo sa tam dialo farbito líčil. Jeden augustový piatok 2007 sa stretlo viacero negatívnych vecí, ktoré vyústili v to, že som prudko zaskratoval. Ráno som opäť pri ceste do práce počúval ultra vystresovaného kolegu, sťažujúceho sa na šéfa, v práci mi dali robiť veci, ktoré mi neboli úplne komfortné, doľahol na mňa pocit neúspechov z nepodarenej misie v Írsku a celé to vyústilo do toho, že som si povedal, že proste toto nemá ďalej zmysel. V práci som trávil viac času na záchode ako za počítačom a negatívne som sa hecoval v tom, že niečo musím zásadne zmeniť. Po príchode do Nitry som sadol do auta a namieril si to na cestu, ktorú som najlepšie v živote poznal. Cestu k babke. Počas cesty som si zapol pás, pretože som si spomenul na otca, ktorý mi pri každej ceste autom toto prízvukoval. Nemal som chuť sa baviť s nejakým policajtom o pokute, keby ma náhodou zastavili a nemal by som pás. Neustále mudrovanie môjho otca mi pravdepodobne zachránilo život. Kúsok za Cabajom bol taký úsek, kde sa cesta stáčala doľava, pričom rovno bol strom. Keď som to zbadal, na chvíľu som sa potešil, že som našiel, čo som hľadal. Stačilo nevytočiť zákrutu a bolo vymaľované. Šofér v aute, ktorý išiel za mnou po havárii okamžite zastal a bežal mi na pomoc. Prvé, čo odo mňa počul, bolo niečo v zmysle, že to sa už človek nemôže ani slobodne zabiť? Našťastie nerozumel poriadne, čo som mumlal. Z jeho pohľadu to vyzeralo tak, že som mal proste mikrospánok a nevytočil zákrutu. Po príchode mamy a strýka som im povedal, že to bol pokus o samovraždu. Mama to zobrala ako ďalší prejav schizofrénie a skončil som opäť v nemocnici v Nitre na psychiatrii.

22 Návrat do Prahy

Po návrate z nemocnice som sa do Sony už nevrátil. Zoznámil som sa niekedy v tej dobe s jedným takým chalanom – Martin. Na Slovensku mal firmu, ktorá predávala služby spojené s webovými stránkami. Celkom mi sedel, bol vcelku inteligentný a bola s ním sranda. Keď som počul, čo robí, napadlo ma, že to isté by sa dalo zopakovať v Prahe pre český trh. Založili sme teda spolu sro, ja som sa presunul do Prahy, prenajal si tam na firmu byt a snažil sa predávať v podstate tvorbu webových stránok na mieru pre český trh. Rýchlo som zistil, že snažiť sa predávať v tej dobe už v podstate bežné služby nie je med lízať. Už vtedy bola doba, kedy malo zmysel robiť nejaké služby, na ktorých by si web mohol postaviť za pár korún v podstate hocikto. My sme však robili stránky separátne pre firmu od firmy a to v tej dobe už nebol dobrý biznis plán. Firmu sa myslím podarilo ako tak ekonomicky držať nad vodou, no nebolo to žiadne terno. V podstate nás od červených čísel zachránilo iba to, že som svojim bývalým kontaktom v Prahe dohodil bývalého spolužiaka ako talent na robenie databázového vývoja pre nejaký projekt v Českej pojišťovni. Neskôr sa podarilo zohnať v Čechách partnerov, ktorí využívali Martinov produkt – CMS systém postavený na dot Nete a robili sme jeho custom úpravy pre rôznych klientov tej českej firmy. Moje pôsobenie v Prahe ale opäť prerušila choroba. Musel som opäť napochodovať do nemocnici v Nitre, kde ma dávali dokopy. Proste fronta mojich neúspechov bola na mňa veľa, nemal som zmysel života, zmysluplný partnerský vzťah, v ktorom by som videl skutočnú perspektívu a to sa podpisovalo na veľmi zlom psychickom stave. Tentokrát ale pobyt v nemocnici nepomohol, musel som absolvovať ešte aj trojmesačný pobyt v Záluží pri Nitre. Keď sa im tam podarilo ma dať ako tak dokopy, začal som sa obzerať po nejakej práci. Podnikanie som do stratena prenechal Martinovi.

23 Infostat a projekt pre Eurostat

Začiatkom leta 2009 som začal pracovať prvýkrát v živote na Slovensku v trvalom pracovnom pomere ako databázový programátor v Infostate. Infostat bol pridružená pološtátna organizácia k Štatistickému úradu Slovenskej republiky. Najskôr som pracoval na projekte týkajúcom sa konsolidovaných štatistických ukazovateľov. Postupne som však bol presunutý na projekt, ktorý zadal svojim partnerským organizáciám formou nejakého grantu Eurostat alebo možno priamo Európska komisia. Celé to bolo o tom, že Eurostat sa snažil zefektívniť spôsob, akým fungujú štatistické úrady v jednotlivých krajinách. Vymysleli si formát štatistických dát – SDMX a dali vyvinúť nástroje, ktoré v ňom mali komunikovať rôznym firmám po celej Európskej únii.

Úlohou nášho projektu bolo zistiť, či by sa existujúce SDMX veci nedali ohnúť tak, že by sa s pomocou SDMX dali zbierať aj mikro dáta – napríklad zbierať údaje z vypĺňania nejakých štatistických formulárov. Infostat grant na projekt dostal preto, že v minulosti robil dotazníkový systém na štatistické mikroformuláre – zber dát priamo u respondentov – podnikateľov alebo fyzické osoby. Keď ma na projekt preradili, tak ľudia, ktorí ho viedli boli trochu zúfalí – nikomu sa totiž nepodarilo zatiaľ vymyslieť ako prepojiť SDMX štandard s formulármi. Krátko potom nasledovala prvá služobná cesta do Luxemburgu. Bol na nej celý tím, ktorý na projekte nejakým spôsobom participoval. Úlohou služobnej cesty bolo nejako konečne problém posunúť a rozlúsknuť. Po diskusii v Eurostate bolo jasné, že nám problém rozlúsknuť veľmi nepomôžu. Keď sme sa vrátili, tak kolegyňa, čo bola na služobke tiež spravila takú jednoduchú vec. Spravila si na základe jedného z xsd artefaktov SDMX súbor, ktorý primitívne popisoval formulár. Rozdelila celý

formulár do tabuľky, pričom v jej bunkách boli jednotlivé políčka. Keď som to videl, napadlo ma, že by sa nad tým dal postaviť jednoduchý systém, ktorý by vyrobil z takéhoto popisu elektronický formulár a umožnil by zber dát. Bol to v podstate veľmi na primitívnej úrovni vyriešený zber mikrodát pomocou SDMX. Bolo to nepraktické použitie SDMX na čo nebolo určené, krívalo to na obe nohy, no ak chceli, aby sme na zatĺkanie klinca použili skrutkovač, tak sme im to teda splnili. Taký systém som pomerne rýchlo zbúchal a nikto nemohol namietať, že úlohu sme nesplnili. Keď som to potom ukazoval iným ľuďom na nejakej SDMX konferencii myslím v Göteburgu, tak sa len zasmiali – že áno boli sme zvedaví ako ste problém vyriešili, ale za toto Nobelovu cenu asi nedostanete. Projekt mal napokon vďaka silným „politickým“ konexiám šéfa projektu v Eurostate i pokračovanie. V pokračovaní projektu som bol už jeho šéfom ja. Urobil som v ňom to, že som ten môj formulárový systém online napojil na SDMX infraštruktúru využitím tých softvérových balíkov, ktoré boli k SDMX vyvinuté. Dokonca sa mi podarilo docieliť, že na projekte mi oficiálne za nejakú odmenu pomáhal Martin a i ďalší mne blízki ľudia. Formulárový systém som v pokračovaní projektu s pomocou Martina prerobil na modernejšiu architektúru a doplnil prepojenie na SDMX infraštruktúru. Výsledkom bol univerzálny formulárový systém s napojením na SDMX. Práca pre Infostat bola síce mizerne platená, no to, že som mohol takto zapájať externých mne blízkych ľudí trochu mizerný plat kompenzovalo. Martin mi takúto pomoc neskôr vrátil tým, že zamestnal on mňa. Pri tom, ako som mal možnosť rozhodovať o tom, kam budú prúdiť projektové peniaze, som si čuchol k pokušeniam, ktoré z takejto pozície vyplývajú. Obstál som iba priemerne, no takáto skúsenosť mi spätne, keď sa na to pozerám dala veľmi cennú príučku, že treba byť pri sebakontrole v takýchto situáciách veľmi ostražitý, pretože sa relatívne ľahko skĺzne. Niektoré veci som si uvedomil až teraz, po viac ako 13 rokoch. Najcennejšie poučenie, ktoré z toho vyplynulo je, že spoločenská reforma nemôže stáť na morálke alebo nemorálke jedného človeka. Musí to byť urobené tak, aby to fungovalo dostatočne dobre aj pri relatívne slabšom morálnom profile ľudí, čo to budú realizovať. Keby hneď človek, ktorý bude ústrednou postavou spoločenskej transformácie bol etalón morálky a spravodlivosti, ľahko sa môže stať, že ho zo dňa na deň nebude. Tranzícia by napriek tomu mala pokračovať v rovnakej kvalite ďalej – i s ľuďmi, ktorí môžu byť podstatne náchylnejší na rôzne zvody sveta.

24 Dlhá cesta domov z Luxemburgu

Posledné ukončovacie stretnutie k projektu v Luxemburgu bolo mimoriadne dobrodružstvo. Vďaka tomu, že som podcenil časovú rezervu pred odletom a tiež tomu, že vodič z Infostatu, čo ma bral na letisko pri príchode na letisko zle odbočil som zmeškal let. Nevedel som, čo si počať. Prišlo mi schodnejšie zaplatiť si náhradný let, čo ma vyšlo na 500 EUR z vlastných peňazí. Bolo to také vypätie, že som sa pravdepodobne dostal do miernej psychózy, pretože opäť som nejaké veci príliš prežíval. V odletovej hale čakali na let do Amsterdamu, kde som musel prestúpiť nejakí ľudia. Bola tam aj partia černochov. Takisto tam bol jeden biely do hola vyholený chalan. Neviem nakoľko som to videl objektívne, ale rasizmus mi z jeho giest tiekol prúdom. Evidentne mu robila prítomnosť černochov problém. Rozmýšľal som nad tým ako to vidí a snažil som sa do neho vžiť. Myslím si, že akýsi vnútorný odpor z kontaktu s ľuďmi inej pleti majú bieli ľudia, ktorí sa vo svojej kultúre často s takouto formou pestrosti nestretávali zabudovaný prírodou. Proste dramatická inakosť, zvlášť ak sme sa s ňou nestretávali od narodenia vzbudzuje negatívne pocity. Ale od toho má človek vlastnú hlavu, aby si vo svojom vnútri takéto primitívne predsudky nepripúšťal. Aby nedával na svoju prvú signálnu sústavu – aby sa ovládal. Ľudský život je pretkaný nutným pozitívnym ovládaním svojich pocitov skrz naskrz. Keby sme dávali na prvú signálnu von všetci svoje pocity, civilizácia by sa rozpadla v priebehu týždňa.

Keď som videl toho holohlavého chalana ako sa ošíva, urobil som niečo, čo jeho diskomfort ešte dramaticky zvýšilo. Otvoril som si fľašu ľadového čaju a napil som sa priamo z nej ústami. Vzápätí nato som z tej istej fľaše ponúkol černocha pri ktorom som sedel. Černoch ponúkaný nápoj odmietol ale mal som podozrenie, že tušil, prečo som to urobil. Pekne poďakoval a usmial sa na mňa. Holohlavý, keď videl, ako núkam piť z vlastnej fľaše černochovi, skoro explodoval na mieste. Chvíľu som sa na dezorientácii holohlavého z môjho činu bavil a potom som nastúpil do lietadla. Vystúpil som v Amsterdame, kde som musel čakať na let do Luxemburgu.

V Amsterdame na letisku Schiphol som presedel asi dve hodiny v pizzérii. Obšmietala sa tam okolo mňa asi nejaká buď miestna alebo možno aj medzinárodná dobrodružka s vizážou letušky, ktorej som sa evidentne páčil a nejakú dobu, kým jej nedošlo, že z tohto mračna nezaprší vysielala všemožné baliace signály smerom ku mne. Keď som sa do nej snažil vcítiť mal som pocit, že chlapov na letisku na jednorazovky balí často a celkom ju to baví.

Po príchode do Luxemburgu som sa ubytoval v starom známom hoteli a pripravil sa na pondelok. Celý pondelok som bol opäť extrémne citlivý na všetko. Na záverečnej prezentácii som ukázal, čo som vyvinul – teda kompletný dotazníkový systém s jedným konkrétnym dotazníkom ako príkladom možného použitia. Zároveň to bolo prepojené s existujúcimi SDMX nástrojmi, takže ihneď po zbere dát mohla nasledovať ich expozícia do SDMX. Snažil som sa vžívať do každého jedného človeka s ktorým som v ten deň komunikoval, mám podozrenie, že to muselo byť nejako vidieť, lebo také správanie asi nebolo normálne.

Cesta späť bola ešte väčšie dobrodružstvo ako tam. Opäť bol problém s letmi, v Amsterdame sme nestihli let do Viedne. Počas letu z Luxemburgu do Amsterdamu som sedel vedľa takého Íra. Aj do neho som sa snažil silne vžiť – zaujímal ma jeho príbeh ako úplne neznámeho človeka, ktorého vidíte v lietadle. Zjavne cítil, že sa niečo z mojej strany deje, lebo po chvíli sa so mnou pustil do reči. Bol to nejaký bankár v UBS. Najviac času mi rozprával o svojich dcérach. Že na ne nemá veľa času. Akoby mal predo mnou pocit, že musí niečo ospravedlniť. Po prílete do Amsterdamu som musel kvôli nestihnutiu nadväzujúceho letu do Viedne prespať v Amsterdame. Spal som asi iba tri hodiny v hoteli, ktorý bol blízko letiska. Ráno o piatej som bol späť na letisku čakajúc na odlet do

Viedne. Po prílete na Schwechat som cítil, že zase som nabudený. Padlo mi oko na nejakú tabulu, kde bol rozpis časov vlakov, ktoré išli do Viedne. Miesto do Bratislavy som sa vydal do Viedne, pretože mi to proste prišlo ako dobrý nápad. Vo Viedni som si dal obed v nejakej dobrej reštaurácii. Nemal som náladu riešiť ako sa dostať do Bratislavy. Dal som si teda zavolať taxík, ktorý ma odviezol do Bratislavy pri Infostat, kde pre mňa prišiel otec. Po príchode do Nitry naši rýchlo zistili, čo sa opäť deje a odviezli ma do nemocnice. Toto bol posledný atak schizofrénie, ktorý som mal. Od toho Septembra 2012 až do dnes, sa už viac takýto problém neopakoval.

Po tom, čo skončilo druhé pokračovanie projektu už ďalší grant Infostat nezískal – asi preto, že chýbali správne politické konexie aké mal predchádzajúci šéf projektu v Infostate. Pretože, čo sa týka výsledku, ten bol o level vyššie oproti prvému projektu. Len sa mi to nepodarilo dostatočne pred ľuďmi z Eurostatu predať. Z Infostatu ma po ukončení projektu vzhľadom na to, že nemali pre mňa inú prácu rýchlo vyšupli, našťastie s odstupným.

25 Práca pre spoločnosť ponúkajúcu forexové roboty

Po tom, čo som skončil v Infostate, som dostal ponuku od Martina pomáhať mu s prácou na informačnom systéme pre jedného jeho klienta. Jednalo sa o projekt, prostredníctvom, ktorého sa predávali takzvané forexové roboty. Roboty údajne obchodovali krátkodobé arbitrážne rozdiely, ktoré vznikali na forexových trhoch.

Forex je burza, kde sa obchodujú menové páry. Inými slovami, ten Martinov klient tvrdil, že vyvinul algoritmy, ktoré dokázali tým, že realizovali obchody s menovými pármi na forexových burzách zarábať peniaze.

Pri bližšom skúmaní model spoločnosti pripomínal nejakými prvkami pyramídovu hru. Zvlášť potom, čo som videl akým spôsobom tam bol prepracovaný multilevel marketing. Keď som rozprával Tiborovi o tom, ako to funguje, v momente projekt odsúdil. Biznis trval relatívne krátko, ukončili ho nejaké štátne české orgány. Mne vyhovalo, že mám prácu, ktorú môžem robiť z domu. V tej dobe už som mal pokročilú sklerózu multiplex – nemohol som kamkoľvek prísť a žiadať o prácu, pretože som mohol robiť len plne z domu – čo v tej dobe ešte nebola taká samozrejmosť ako po COVIDe.

Takže som bol rád, že som rád a držal sa nakrátko dúfajúc, že to nejako rozumne dopadne. S Martinom sme sa niekedy v priebehu roka 2016 posekali na nejakých veciach a ostal som bez práce.

26 Príspevok na kúpu auta

Bolo to obdobie, kedy začínalo byť jasné, že pravdepodobne skončím na invalidnom vozíku. Popri vybavovaní ZŤP preukazu som sa dozvedel, že je možné požiadať o celkom veľký príspevok na auto na dochádzanie do práce v prípade, že taký človek prácu mal. Bola tam ale podmienka, že človek nesmie mať majetok presahujúci okrem nehnuteľnosti v ktorej býva viac ako 30 000 EUR. Čo som nespĺňal. Nikto to však nijako nekontroloval. Keď som rozmýšľal, či o príspevok požiadať alebo nie, nemal som práve žiadnu stabilnú prácu a vyzeralo to, že ak to takto pôjde ďalej tak môj majetok sa pod tú hranicu dostane poklesom. Bral som do úvahy aj to, že invalidný dôchodok mi určite nebude stačiť na umiestnenie do nejakého zariadenia s celodennou starostlivosťou, ktoré budem pravdepodobne do budúcna potrebovať, keď sa o mňa už nebudú môcť starať rodičia. Keď som to zvážil, tak mi vyšlo, že bude rozumnejšie o príspevok požiadať.

Zamestnal som sa v spolužiakovej firme a príspevok dostal. Nakoniec sa zhoršovanie môjho stavu ukázalo také rapídne, že auto s ručným ovládaním mi bolo prakticky na nič. Nevedel som sa totiž doň sám dostať. Dokonca sa to ukázalo ako čisto negatívny krok, na ktorý takmer svojim zdravím doplatil môj otec, ktorý nezvyknutý na automatickú prevodovku raz zle auto odstavil a pohlo sa a zrazilo ho. Našťastie bez následkov. Keď som toto videl, tak som radšej peniaze, ktoré som dostal ako príspevok Úradu sociálnych vecí a rodiny v septembri 2023 pekne poslal späť.

Obdobie od 2016 do 2019 bolo obdobím, keď som nemal energiu niekde pracovať, musel som sa naučiť žiť so svojím obrovským handicapom. Čo sa týkalo peňazí, na život som vďaka tomu, že sme začali bývať spolu s rodičmi v dome v Cabaji, ktorý sme spoločne kúpili potreboval iba veľmi málo. V podstate mi stačil invalidný dôchodok na pokrytie nákladov a príjmy z prenájmu bytu.

27 Práca pre korporáty

V priebehu roka 2019 som sa ako tak pozviechal zo svojho nového zdravotného stavu – skleróza multiplex mi úplne zničila nohy a ostal som od roku 2017 na vozíku. Začali sme bývať na dedine – v kľudnom prostredí v krásnom bungalove. Dom má aj 9árovú záhradu, o ktorú sa rodičia začali príkladne starať. Niekedy v priebehu 2019 som začal systematicky pracovať na Viditeľných peniazoch. Z Tiborovho rozprávania som vedel, aké technológie používa vo svojej firme. Rozhodol som sa použiť ten istý stack technológií ako on, aby sme sa mohli prípadne neskôr dopĺňať ak by bolo treba. Jediné, čo bolo iné bola databáza – tam som použil samozrejme Oracle, s ktorým som mal 20 ročné skúsenosti. Ako backend som použil Python FastAPI framework, čo bola v tej dobe novinka, vyzeralo to ale sľubne. Na frontendoch som použil VUE.js Prvá verzia obsahovala iba registráciu používateľov.

V priebehu roka 2020 som sa začal obzerať po nejakej práci. V marci 2021 som mal pohovor pre jeden taliansky korporát, ktorý globálne dodával úverové registre pre viacero krajín. Na Slovensku mali vývojársku pobočku. Pohovor dopadol dobre a od Apríla 2021 som mal konečne opäť prácu. A nie hocijakú. Trhová cena práce senior programátora na živnosť. Pri mojich nákladoch na život, ktoré mi v podstate kryl invalidný dôchodok, to znamenalo relatívne vysoké mesačné úspory.

Využiť peniaze som vedel ľahko – niekto by mi mohol pomôcť s Viditeľnými peniazmi. Podarilo sa mi nájsť na jednom VUE developerskom fóre viacerých kandidátov, ktorí by mohli a vedeli pomôcť. Medzi nimi jedného Inda, ktorý ma šokoval tým, že zadanie, ktoré som mu dal síce nespravil, ale urobil niečo inak, pričom tvrdil, že je to lepšie ako som chcel. Keď som sa nad tým zamyslel tak som musel uznať, že má pravdu. Víťaz bol teda jasný.

Abhishek (tak sa volal) bol ihneď od začiatku citeľným prínosom. Pomohol mi pochopiť a vyriešiť nejaké technické problémy, ktoré som mal s projektom. Vývoj projektu je urobený tak, že prebieha v linuxovej virtuálke, v ktorej je predinštalované všetko potrebné. Virtuálka je niečo ako samostatný počítač v počítači – s tým, že počítač a jeho chovanie je vlastne emulované. Takúto virtuálku si môže ktokoľvek ľahko skopírovať a okamžite môže bez akýchkoľvek ďalších inštalácií okamžite začať pracovať. Abhishek vzhľadom na moje relatívne bohaté financovanie dotiahol ďalších dvoch Indov, takže dokopy na tom robili vlastne traja.

Jeden na plný úväzok a dvaja mali popri tom ešte inú prácu. Vývoj frontendov sa tak pohol relatívne rýchlo vpred. Ja som popri práci stíhal pracovať na databáze a backende. V práci som sa veľa veciam priučil – Taliani mali nejaké veci rozpracované ako nikde inde, kde som predtým pracoval. Konkrétne napríklad na zabezpečenie kvality kódu mali vyvinuté niečo, čo sa volalo Test Tool.

Bola to aplikácia, na automatizované testovanie dodávaného softvéru. Umožňovala nahrať pred testom do databázy dáta, ktoré test potreboval zo súborov, ktoré vedela na základe nejakých určených pravidiel vytvárať. Prvý krok takéhoto automatizovaného kroku bolo teda nahratie týchto dát, ďalší krok mohlo byť pustenie testovanej funkčnosti a na záver sa aplikácia pozerala do databázy po dobehnutí hlavnej časti testu. Aplikácia mala k dispozícii selekt, ktorý nad databázou pustila a porovnala s tým, čo bol očakávaný stav. Ak všetko bolo na poriadku, test bol označený za úspešný a ak nie, muselo sa investigovať, kde je problém. Tým, že aplikácia umožňovala púšťať celé sady testov automatizovane, bolo to významným pomocníkom firmy pri zabezpečovaní kvality kódu. Predtým, než sa nejakému zákazníkovi nasadila najnovšia verzia aplikácie, tak víkend

predtým bežali takto automatizovane tisícky testov. V piatok večer sa automat pustil a v pondelok ráno sa pozeralo, čo všetko nedopadlo dobre. Ak všetky testy prešli, bolo takmer zaručené, že všetko funguje ako má.

28 Predstavenie projektu Viditeľných peňazí v dnešnej podobe

Projekt je o zvýšenej transparentnosti majetkových a finančných tokov v spoločnosti. V dnešnej podobe umožňuje vytvoriť si majetkové priznanie – či už statické – ktoré je len vymenovaním zoznamu majetku človeka k určitému času. Aplikácia je dostupná na internetovej adrese https://viditelnepeniaze.skjedným preklikom alebo priamo na https://app.visiblemoney.org/?lang=sk

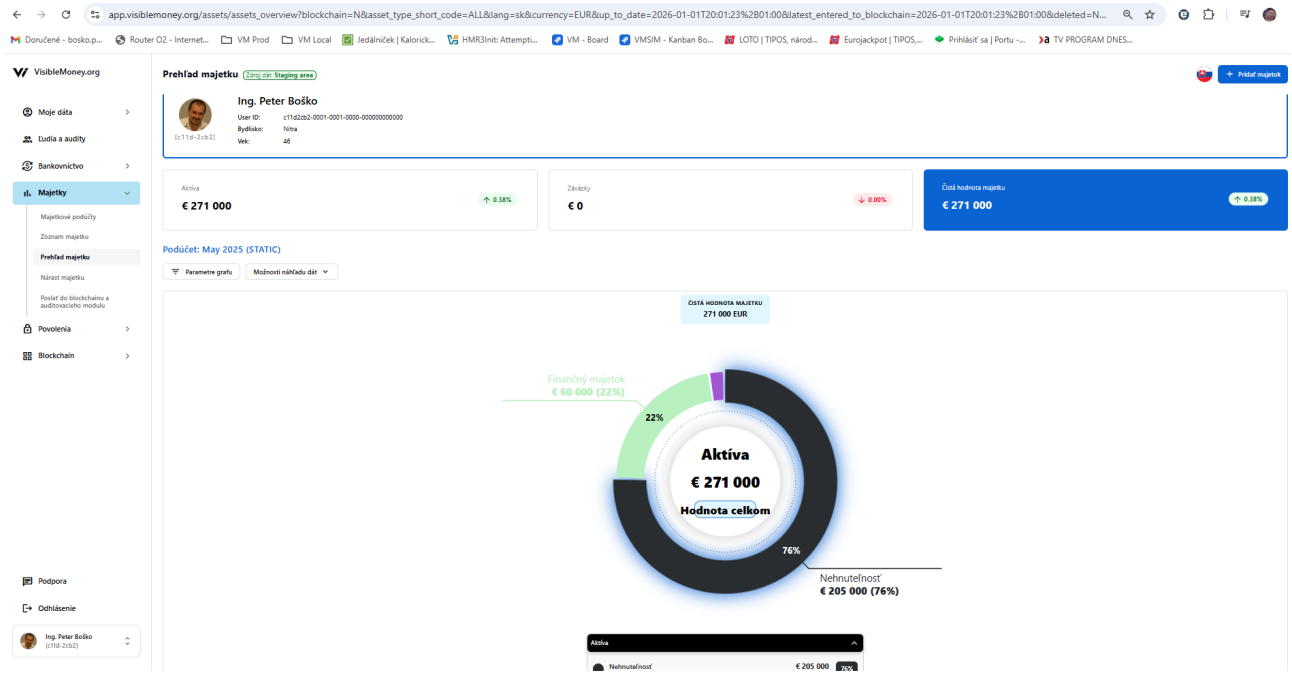

Moje statické majetkové priznanie v projekte k máju 2025

Alebo je možné si v projekte urobiť aj hĺbkové majetkové priznanie, ktoré ide naprieč časom a sú z neho čitateľné i informácie ako človek napríklad zarobil na obchodoch s nehnuteľnosťami alebo iným druhom majetku. Je tak detailne vidieť, ako sa majetok vypracoval na súčasnú úroveň.

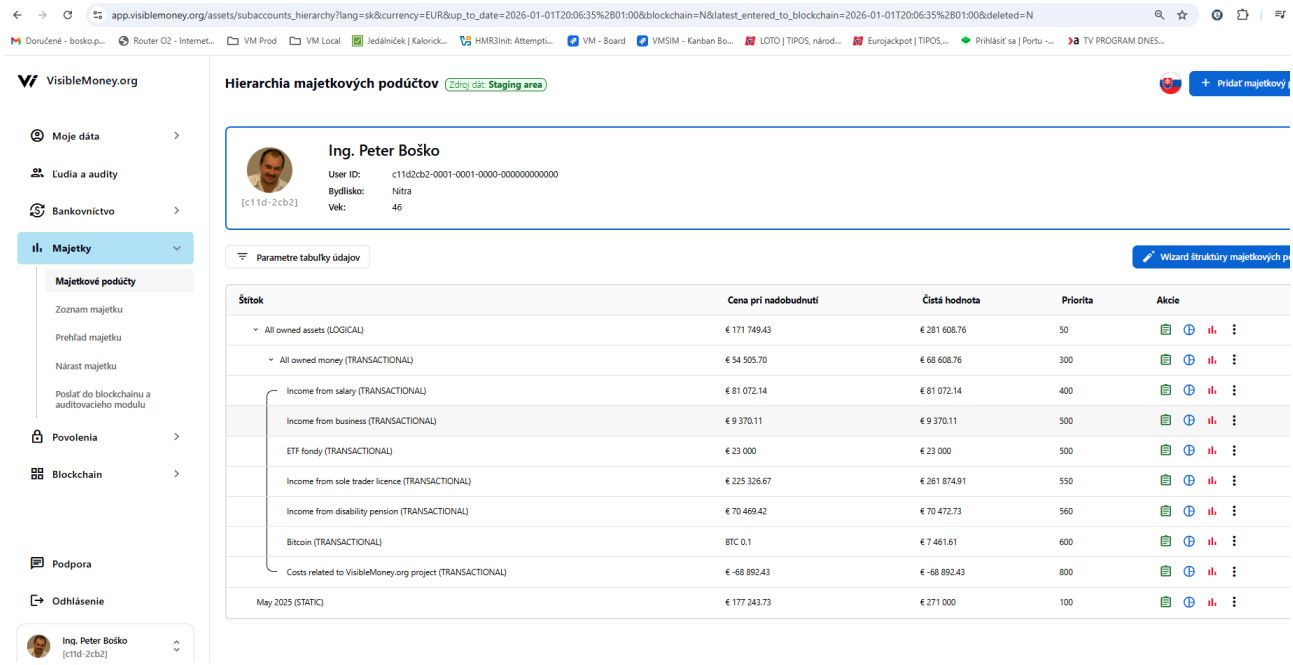

Štruktúra mojich majetkových podúčtov v aplikácii v hĺbkovom majetkovom priznaní

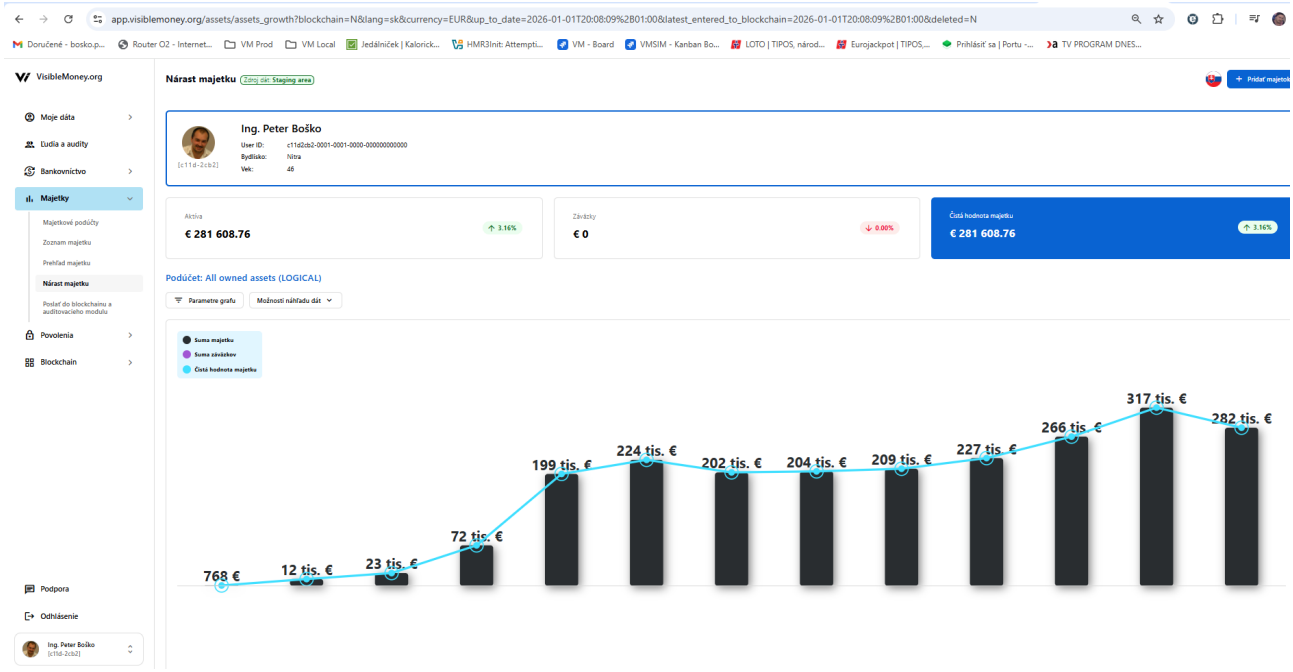

Nárast môjho majetku v aplikácii počas času – od roku 1998 až po 2025

Nemenej dôležitou časťou funkčnosti projektu je takzvané auditovanie. Auditovanie umožňuje ostatným členom projektu náhľady na majetkové dáta používateľa. To, kto má na takéto prehliadanie práva môže byť riadené stupňom transparentnosti, ktorý si človek v projekte zvolí. Od žiadnej transparentnosti, cez transparentnosť na požiadanie, transparentnosť pomocou tretej osoby – takzvaného public audítora až po plnú transparentnosť. Transparentnosť na požiadanie znamená, že po tom, čo niekto požiada o náhľad na dáta používateľa, tento musí takúto požiadavku explicitne schváliť – až po takomto úkone sa dáta sprístupnia. Transparentnosť cez public audítora znamená, že pri požiadavke na audit, takáto žiadosť s popisom, pristane na stole človeka – tretej osoby, ktorá je poverená tým, že má na takéto dopyty odpovedať. Jeho úlohou je preštudovať si podklady a

následne nad dátami audit zrealizovať a napísať výsledok človeku, ktorý o audit žiadal. Plná transparentnosť znamená, že ktorýkoľvek overený používateľ aplikácie má právo vykonať audit dát nad dátami používateľa. Ďalším prvkom, ktorý môže obmedzovať kto dáta uvidí je nastavenie, ktoré môže obmedziť právo vykonávať audit iba používateľom, ktorí sú verifikovaní ID dokladom – teda občianskym preukazom, pasom alebo iným dokladom totožnosti. Je tak možné dosiahnuť, že iba ten používateľ, ktorý vystupuje pod vlastným menom môže auditovať používateľa.

Časť aplikácie v ktorej sa vykonáva auditovanie má v sebe zabudovanú funkčnosť takzvanej auditovacej nástenky. Čo je vlastne obdoba internetovej nástenky, do ktorej môžu vkladať podnety všetci používatelia, ktorí sa do auditovania dostali. Aplikácia podporuje v auditovacom module funkčnosť spraviť snímku aktuálnej obrazovky a do snímky vpisovať komentáre alebo zvýrazňovať nejaké informácie. Následne je možné takéto snímky s komentárom vložiť do auditovacej nástenky používateľa.

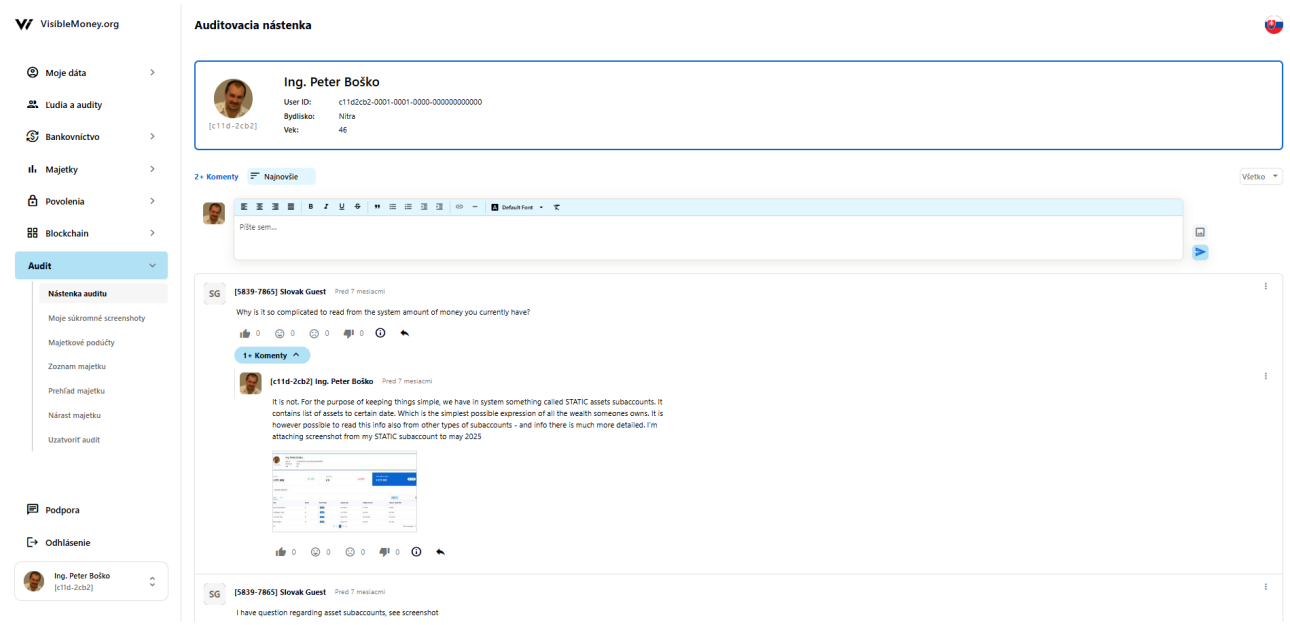

Auditovacia nástenka v aplikácii

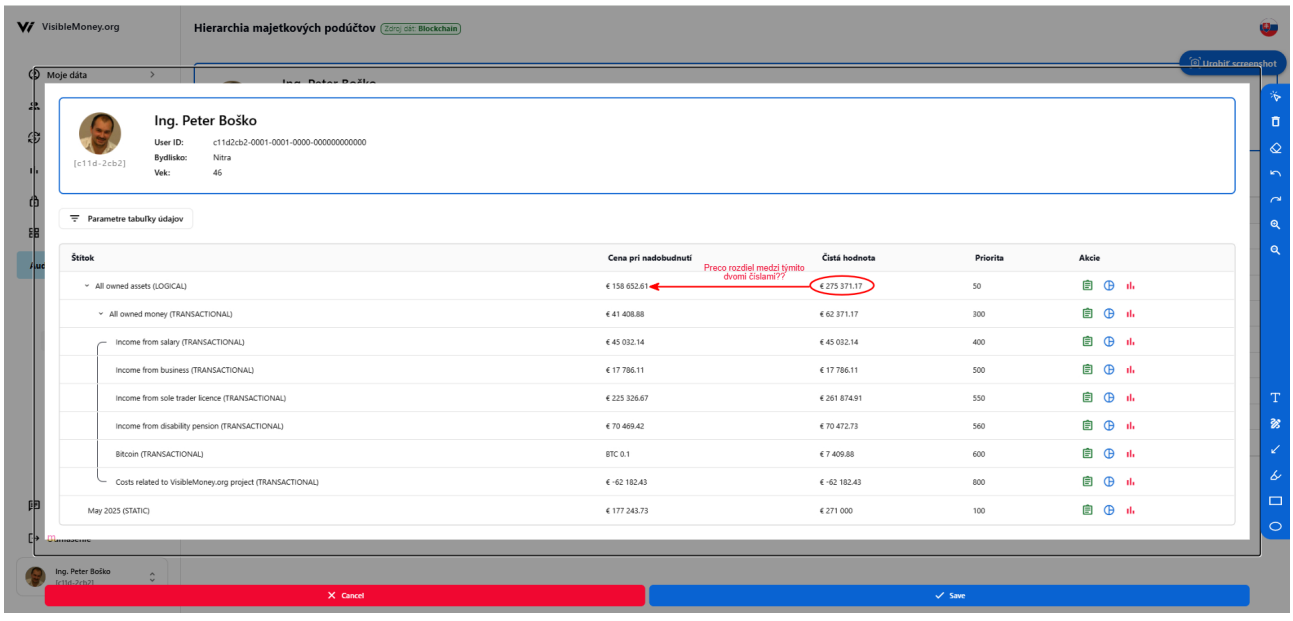

Auditovací modul v aplikácii umožňujúci komentovať jednotlivé údaje

29 Blockchainová funkčnosť projektu

Projekt je od začiatku budovaný na technológiách a s takým zabezpečením, aby mohol potenciálne plniť úlohu centrálneho zúčtovacieho systému spoločnosti, ktorý popísal Walsch vo svojej knihe. Úloha blockchainu v systéme je poskytovať záruku o autentickosti dát a záruku, že sa nemôže udiať niečo také, že zo systému sa nejaké dáta proste na úrovni databázy vymažú alebo pomenia. Blockchain ako technológia je totiž databáza, do ktorej, keď raz niečo vstúpi, už je to tam navždy ako vytesané do kameňa. Je technicky nemožné v blockchaine niečo spätne zmeniť tak, aby sa nenarušila integrita dát. Ak sa to náhodou v blockchainovej databáze udeje, okamžite sa to pri prvej kontrole zistí.

Všetky dôležité údaje v systéme tak krátko po vzniku vstupujú do blockchainového podsystému. V blockchainovom podsystéme je každý údaj konvertovaný na svoju textovú podobu (JSON reprezentácia dát). A následne hodnota hashu z tejto textovej hodnoty vstupuje do blockchainu. Kvôli potrebe garantovať funkčnosť zmazania dát v súlade s GDPR do blockchainu nevstupujú plno textové hodnoty dát, ale iba ich SHA256 hashe. Ak nejaký používateľ povie, že chce z projektu odísť a máme jeho dáta nenávratne vymazať, tak to vieme urobiť. Blockchainovej časti sa totiž nemusíme chytať – pretože v blockchaine sú len hashe hodnôt, nie hodnoty ako také. A hashe hodnôt sú bez originálnej hodnoty z ktorej boli vypočítané (a ktorú vymažeme) bezcenné.

K spôsobu evidencie dát v systéme je ešte potrebné povedať, že akákoľvek aktualizácia v systéme sa v blockchainovej podčasti deje tak, že v databáze sa vytvára nová verzia daného objektu spolu s časovým razítkom, kedy sa tak stalo. Ak napríklad niekto 1.1.2025 nahrá do blockchainu, že si kúpil auto za 50 000 EUR. A o pol roka nákupnú cenu zmení na 80 000 EUR, používateľ, ktorý ho bude auditovať bude potenciálne vidieť obe hodnoty. Ak bude auditovanie vykonávať nad snímkom, ktorý bol vytvorený k 1.1.2025 bude vidieť hodnotu 50 000, ak k 1.6.2025 tak bude vidieť hodnotu 80 000 EUR. Pri vkladaní dát treba mať na mysli, že, čo raz vstúpi do blockchainu už je to tam navždy.

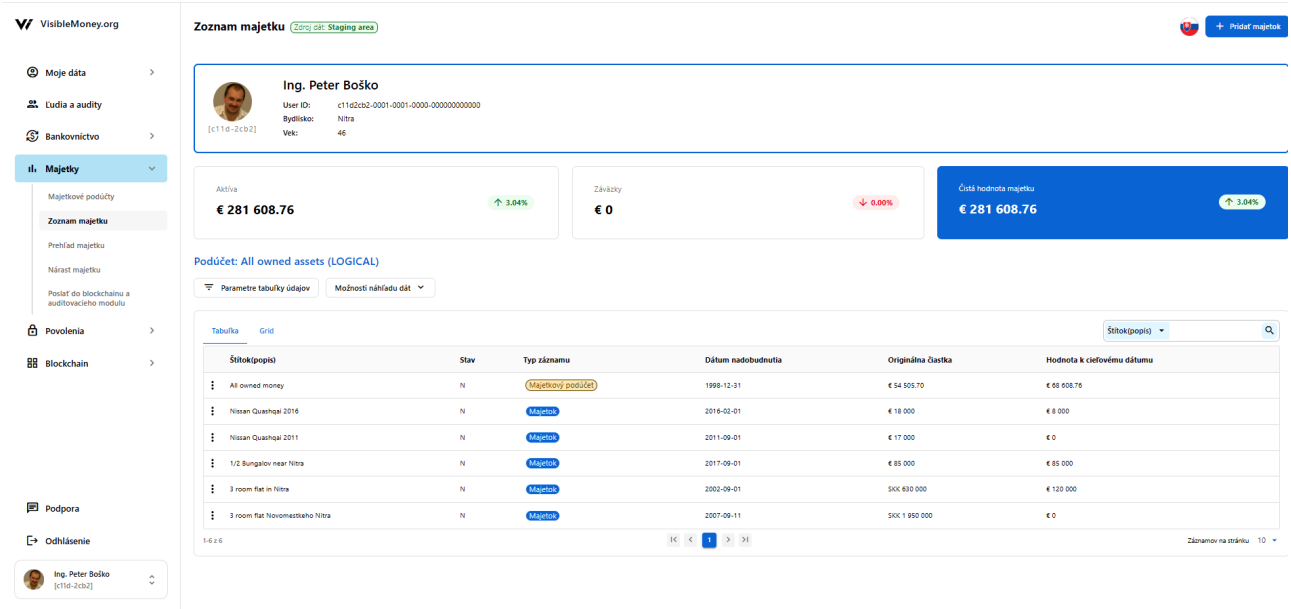

Obrazovka zoznam majetku

30 Bezpečnostné zabezpečenie projektu pred akýmkoľvek zneužitím predtým, ako sa stane jadrom spoločnosti

Ak sa projekt osvedčí spôsobom, že bude vyzerať rozumne, aby naň celé fungovanie spoločnosti prešlo, bude musieť byť špičkami planéty v počítačovej bezpečnosti prehodnotený celý prístup k projektu. Od spôsobu, akým sa projekt vyvíja, cez spôsob ako napríklad na dáta v systéme nahliadajú pracovníci Backofficu, až po spôsob akým sa na živej databáze pri investigovaní problémov používa SQL klient vývojármi projektu.

Musí platiť pravidlo, že každý náhľad na dáta je na systémovej úrovni nevypnuteľne logovaný. Či sa bude jednať o audit dát pomocou funkčnosti aplikácie, náhľad dát Backoffice užívateľom alebo SQL príkaz v SQL klientovi na živej databáze. O každom náhľade na dáta sa majiteľ dát musí mať možnosť dozvedieť prostredníctvom aplikácie.

Metodické postupy ako napríklad riešiť nejaké debugovanie chýb v aplikácii budú musieť obsahovať kroky, ktoré budú napríklad zahŕňať anonymizáciu dát, ktoré sa stiahnu z produkcie pre potreby odstraňovania chýb. S tímom pracujem na vývoji aplikácie, ktorá umožní z jednej databázy dáta nejakého používateľa exportovať a následne importovať napríklad na nejakom testovacom prostredí pre potrebu simulácie stavu na produkcii. Takýto nástroj musí mať veľmi silno rozpracované nástroje na anonymizáciu stiahnutých dát. Takúto prácu prenosu dát na testovacie prostredie bude musieť pravdepodobne vykonávať špeciálny tím, ktorý bude mať jasne dané metodické postupy ako sa niečo také bude robiť.

Momentálne nie som taký odborník na počítačovú bezpečnosť, aby som na prvú dobrú vedel okamžite vytiahnuť z rukáva, ako všetko musí byť zabezpečené. Práve preto píšem, že takéto bezpečnostné preskúmanie projektu musí byť urobené špecialistami. Navrhnuté opatrenia musia byť inými špecialistami okomentované a doiterované až do stavu, kedy sa všetci zhodnú na tom, že projektové zabezpečenie bude dostatočné i na projekt takéhoto významu.

Podcenenie takéhoto kroku môže viesť ku katastrofe biblických rozmerov. Preto treba na konsenze ohľadom úrovne zabezpečenia bezpodmienečne trvať a za žiadnych okolností nič nepodceniť. Bezpečnosť projektu by mala byť sledovaná a vyhodnocovaná kontinuálne tak, aby mala zapracované všetky aktuálne poznatky v súlade s posledným stavom informatiky a ľudského poznania.

Logy z náhľadov do systému by mali byť pravidelne kontrolované a overovaná legitímnosť incentív, ktoré k nahliadaniu dát viedli. Pravdepodobne predtým, než sa akýkoľvek náhľad uskutoční, bude musieť byť urobený nejaký byrokratický proces, ktorý poskytne náhľadu legitimitu.

Takéto postupy a sady pravidiel na prácu so živými dátami v projekte iste nebude jednoduché neprestrielne postaviť. No nepochybujem, že, keď sa toho chytia správni ľudia budú sa diať zázraky. Keď jeden jednotlivec dokázal vymyslieť a zrealizovať niečo ako Bitcoin, takáto úloha bude pre najlepších špecialistov v porovnaní s decentralizovanou kryptomenou hračka.

Čo sa týka bezpečnosti blockchainovej technológie po prípadnom príchode kvantových počítačov, kedy by potenciálne možno kvantové počítače vedeli vypočítať ako by mali nejaké dáta vyzerať, aby z nich bol určitý hash, tento problém bude podľa mňa ľahko riešiteľný viacnásobnými hashmi nad želanými dátami. Namiesto jedného hashu sa budú uchovávať napríklad tri – napríklad k hodnote Peter sa vypočíta prvý hash z reťazca Peter, druhý hash z reťazca Peter1 a tretí hash z

reťazca Peter2. Kvantový počítač možno bude vedieť ako pomeniť vstup tak, aby prvý hash bol rovnaký ako z reťazca Peter, no už nenájde ako pomeniť reťazec, aby bola hodnota hashu rovnaká ako z reťazca Peter a zároveň Peter1, pretože taká kombinácia pravdepodobne už ani neexistuje. Asi sa dá exaktne vypočítať koľko hashov je treba, aby sa vždy spoľahlivo vyčerpala realita a vhodné kombinácie hashov boli už nemožné, pretože ani neexistujú.

31 Prezidentské voľby

Začiatkom roku 2023 som sa rozhodol, že využijem okno príležitosti, ktoré sa otváralo tým, že vo februári 2024 boli na Slovensku prezidentské a v júni 2024 voľby do Európskeho parlamentu. Dokončiť projekt tak, aby som stihol parlamentné voľby na jeseň 2023 som nemal šancu stihnúť – aj vzhľadom na to, že parlamentné voľby boli nečakané – predčasné.

Dúfal som, že sa mi podarí presvedčiť nejakých poctivých kandidátov na prezidenta, aby zverejnili prostredníctvom aplikácie údaje o svojom majetku. V práci sa práve nejakým spôsobom lámali projekty, a keďže vo firme pre mňa zrovna ťažko hľadali nejakú ďalšiu prácu, tak som sa ponúkol, že si zoberiem polročné neplatené voľno, aby som mohol Viditeľné peniaze dokončiť a pripraviť ich na prezidentské voľby.

Prezidentské voľby skončili pre mňa z biznisového pohľadu zle. Nepodarilo sa mi presvedčiť nikoho, aby sa do systému zaregistroval a zverejnil údaje o majetku. Chvíľu sa so mnou bavil nejaký asi asistent Ivana Korčoka, no napokon to išlo do stratena. Nakoniec to možno bolo i dobre, pretože aplikácia v tej dobe bola graficky nepekne urobená a takisto ešte krívala funkčnosť – v podstate sa dali robiť iba statické majetkové priznania – popísať zoznam majetku k nejakému času.

Po mesiacoch mojej pauzy v práci nastal čas, kedy som sa mal vrátiť pracovať pre Talianov. No ukázalo sa, že nastali nejaké zmeny v projektoch a nemali pre mňa prácu napriek tomu, že to bolo dohodnuté. Musel som si teda začať hľadať prácu inde. Asi po polroku hľadania sa mi podarilo zamestnať sa v inom medzinárodnom korporáte pre prácu na bankovom systéme – tiež ako senior Oracle programátor – databázista.

Naproti tomu v projekte samotnom nastal obrovský pozitívny posun. Podarilo sa mi nájsť šikovnú grafičku, ktorá systém poľudštila. Konečne to vyzeralo tak, ako malo. Takisto som tam urobil funkčné zmeny, ktoré znamenali dôkladnejšiu evidenciu majetku a možnosť vytvoriť nielen statické majetkové priznanie ale aj hĺbkové, z ktorého boli čitateľné také údaje ako napríklad človek zarobil na obchode s nehnuteľnosťami, ktoré už nevlastní. Takisto pribudla možnosť evidovať obchody s kryptomenami a sledovať vývoj a splácanie napríklad hypotéky v čase. V máji 2025 bola aplikácia konečne v štádiu, že som sa za ňu naozaj nemusel hanbiť.

Čo sa týka marketingových aktivít, začal som spamovať ohľadom existencie projektu a jeho misie napríklad poslancov Európskeho parlamentu. Európsky parlament ma myslím cez 700 členov. Zo 700 poslaným emailov na stránku v maile klikli asi 6 europoslanci. Dvaja asistenti europoslancov mi dokonca niečo odpísali, jeden o ktorom som sa dočítal, že má proruské tendencie – s takým človekom som nechcel mať nič do činenia. A ďalší – český europoslanec, ktorý mi poprial veľa úspechov v projekte, no, keď som ho vyzval, aby si v systéme urobil majetkové priznanie tak komunikácia išla do stratena.

32 Politické ambície

Začalo mi dochádzať, že projekt nemá šancu na rast bez toho, aby som sám nešiel príkladom a neukázal ostatným ako sa má v skutočnosti politika poctivo robiť – teda zdravým sedliackym rozumom, s plnou transparentnosťou a v neposlednom rade globálne.

Rozhodol som sa teda, že zatiaľ aspoň neformálne založím politickú stranu, ktorá bude stáť na zmienených troch pilieroch.

Prvý pilier – zdravý rozum

Prvý pilier je vyjadrený v dokumente, ktorý popisuje aký bude mať nová strana prístup k jednotlivým spoločenským témam, ktoré sú momentálne v kurze. Nad vecami, ktoré sú tam napísané, som v niektorých prípadoch rozmýšľal celý život. Snažil som sa do tých téz dať všetku múdrosť, ktorú som kedy počas svojho života zachytil. Nemyslím si, že je možné postaviť sa k zmieňovaným veciam rozumnejšie ako je napísané v danom dokumente. Rátam tam s takými vecami ako napríklad, že sú veci, ktoré jednoducho bežný smrteľník nemá šancu správne bez podporného aparátu rozseknúť. Navrhujem preto zriadiť celoplanetárnu radu, ktorá bude mať na starosti na prvý pohľad ťažko riešiteľné etické otázky ľudského spolužitia.Vyjadrenia takejto rady, by mali mať záväzný charakter pre všetky vlády na svete. Ak sa totiž takáto rada raz na niečom zhodne, bude to oveľa kompetentnejší posudok podporený plnou váhou a prostriedkami, ktoré bude mať takáto rada k dispozícii a navyše bude aj nestranný a objektívny, nezasiahnutý žiadnym populizmom. Vec, s ktorou by som sa napríklad ja na takúto radu obrátil by bolo, či a za akých podmienok je alebo nie je vhodné, aby si ľudia inej orientácie mohli adoptovať dieťa.

Takéto niečo totiž nemôže žiadny politik rozumne od stola rozhodnúť. Na vypracovanie metodiky, kedy a za akých okolností párom rovnakého pohlavia povoliť/nepovoliť adoptovať si dieťa si totiž vyžaduje intenzívnu štúdiu veľkého množstva prípadov, kedy adopcia dopadla dobre i, kedy to dopadlo zle. Až potom, čo sa zmapuje množstvo takýchto úspešných a neúspešných prípadov bude možné vypracovať nejakú metodiku ako za akých okolností postupovať. Takýto postup môže zahŕňať psychologické a sexuologické posúdenie potenciálnych rodičov a trebárs aj rôzne siahodlhé procedúry, ktoré nemusia byť žiadajúcim rodičom príjemné. No ak je záujem takéhoto páru o založenie takmer plnohodnotnej rodiny úprimný a vážny, nebudú mať problém procedúru podstúpiť. To, že niektorý politik od stola z brucha rozhodne, že niekto nemá právo na plnohodnotnú rodinu len kvôli sexuálnej orientácii je príznakom primitívneho zjednodušenia a populizmu, ktorý nemá v modernej spoločnosti, čo hľadať.

Ďalším príkladom netradičného prístupu je prístup k migrantom a migrácii. Myslím si, že to, že má nejaký človek šťastie a narodí sa do rozvinutej oblasti sveta nie je spojené len s právami ale aj povinnosťami. Medzi také povinnosti patrí zo svojej komfortnej situácie podať pomocnú ruku inej bytosti, ak je to potrebné. To, že bývajú s migrantmi problémy typu ich zlej integrácie do spoločnosti bude vďaka Viditeľným peniazom ľahko riešiteľné. Migrant je v novej krajine v pozícii hosťa a musí hrať podľa pravidiel svojho nového domova. Inak si hostiteľská krajina vyhradzuje právo ho odmietnuť. A súčasťou takýchto pravidiel môže byť napríklad požiadavka, aby migranti podliehali najprísnejšiemu stupňu transparentnosti peňazí vo Viditeľných peniazoch. Znamenalo by to, že všetky ekonomické transakcie takéhoto človeka by boli pod drobnohľadom jeho okolia. V momente, kedy by si kúpil vzduchovku na strieľanie vrabcov, jeho okolie by začalo kričať a musel by vysvetľovať. Z takto spravovaných migrantov by boli najlepší migranti na svete.

Ďalšie dôvody za áno migrácii ako napríklad pokles početnosti populácie sú štandardne

známe. No nimi sa nemienim oháňať, pretože si myslím, že planéta zvlášť potom, čo veda vyrieši ľudskú nesmrteľnosť, bude čeliť opačnému problému ako pokles populácie. Ak ľudia nebudú zomierať na choroby a ani starobu, bude planéta musieť riešiť svoje preľudnenie, nie nedostatok ľudí.

Druhý pilier politickej strany – silná transparentnosť

Druhý pilier silná transparentnosť bude silno spoliehať na projekt Viditeľných peňazí. Každý člen novej strany totiž bude musieť mať urobené hĺbkové majetkové priznanie v projekte, ktoré bude musieť byť zvalidované buď celou verejnosťou alebo aspoň minimálne dôveryhodným okolím politika. Myslím si, že v prípade, že sa projekt osvedčí, bude namieste uvažovať o legislatíve, ktorá verejne činným politikom dá za povinnosť mať aktualizované údaje o majetkoch v projekte. Politici by navyše mali byť v projekte zapojení doživotne – a teda i po odchode z politiky, aby bolo možné vidieť prípadné majetkové toky, ktoré nebudú v poriadku, hoci sa budú diať až po odchode z politiky. Dlhodobým cieľom projektu je, aby v ňom boli zapojení všetci ľudia – nielen politici. Pretože iba v takom prípade sa prejavia naplno jeho účinky. Také niečo sa však minimálne spočiatku nestretne u mnohých ľudí s pochopením. Pozitívne účinky projektu bude najskôr potrebné overiť. Jasnou prvou voľbou na takýto test sú politici a ľudia platení z verejných peňazí, pretože u nich je preukázateľná neskorumpovateľnosť najdôležitejšia. Je jasné, že projekt bude od začiatku trpieť na mnoho múch a nedostatkov, no od toho tu dúfam bude môj tím, aby sa prípadne nedostatky odstránili a projekt sa posúval želaným smerom.

Tretí pilier – globálnosť

Po tom, čo sa na planéte globalizoval obchod a ekonomický život, je načase, aby sa globalizovala i politika. Je hanbou, že v čase, keď sa ľudstvu podarilo digitalizovať poznávanie vytvorením umelej inteligencie, stále nemáme formálnu politickú reprezentáciu planéty ako celku. Organizácia spojených národov nemá prakticky žiadne reálne politické právomoci a politici v jednotlivých krajinách sveta si vďaka takejto bezzubosti robia, čo chcú. To, že v 21. storočí existujú veci ako vojny medzi národmi alebo skupinami obyvateľstva je zahanbujúce.

Moderná politická sila usilujúca sa o zjednotenie ľudstva by mala fungovať na podobných princípoch ako globálne firmy – napríklad Mc Donalds.Tak ako sa Mc Donalde v nejakej centrále vyvíjajú produkty, ktoré sa potom predávajú po celom svete, tak by mala aj globálna politická strana mať centrálu, kde sa vyrobia najlepšie možné politické produkty. Každý aktuálny problém na ktorý bude treba nájsť riešenie, si takáto centrála globálnej strany zoberie za svoj a pripraví jeho riešenie najlepšie ako bude možné – s ohľadom na zdravý rozum a prísne antipopulisticky a vecne. Vďaka tomu, že lokálni politici v jednotlivých krajinách tejto strany budú viazaní pri robení politiky stanoviskom centra, potlačí sa pokušenie na populizmus a neželanú improvizáciu. Ak na svete existuje nejaký problém, mal by si k jeho riešeniu zasadnúť tím najlepších špecialistov v danej oblasti a určiť ako sa má riešiť. Takýto tím by mal prísť vždy s najrozumnejšie možným riešením, ktoré bude pre lokálnych politikov záväzné. Odstráni sa tým prebytočné vymýšľanie kolesa – na lokálnej úrovni sa bude proste iba preberať z centrály ako sa majú veci riešiť. A takéto riešenia budú vytvorené najlepšími mozgami v danej problematike na planéte. Bez nežiaduceho populizmu a vždy v súlade so zdravým rozumom.

Neskôr, keď budú vybudované dostatočné štruktúry lokálnych politických strán, presunie sa tvorba jednotného stanoviska z centrály na akúsi vnútrostrannú radu tvorenú špičkami strany v jednotlivých lokálnych pobočkách, ktorá bude čímsi ako mozgom v mozgu planéty.

Takéto fungovanie sveta je podľa mňa to, čomu sa hovorí Nový svetový poriadok. V konšpiračných teóriách sa Nový svetový poriadok označuje za akúsi temnú diktatúru, ktorej cieľom je zotročiť ľudstvo. V skutočnosti si myslím, že pravý opak je pravdou. Nový svetový poriadok je v skutočnosti nový mód fungovania ľudstva po ekonomickej, sociálnej a politickej stránke. Mód, kde kľúčom k férovému a spravodlivému spolužitiu ľudstva je spoločenský systém postavený na základoch liberálnej demokracie a rozšírený o takmer plnú transparentnosť finančných a majetkových tokov. Takáto zmena usporiadania je myslím si nevyhnutná kvôli tomu, aby sa ľudstvo i v čase dnešných technológií mohlo relatívne bezpečne rozvíjať a ďalej rásť.

33 Kúsky z osobného blogu

Diebus solitudinis

Dni samoty alebo Nothing else matters.
Keď čírosť vlastnej mysle, prinúti Ťa konať jasne.
Keď sám si ako noha ľavá, vieš, že niekde je aj pravá.
Sme ľudia na brehu rieky, vedia to snáď už veky?
Rieka predsa musí mať dva brehy. Rád vojdem do nej nahý.
Späť k času, keď matka matky pokrstila. A život vierou posvätila.
V chráme veľkosť tejto straty, v hĺbke duše nezaplatím bez odplaty.
Čírosť týchto riadkov prudká, srdcu prameň živej vody votká.
V mene Otca, Ducha, Syna – krištáľovým okom pravdu sníma.
V tom zrkadle tak čisto, obrazy sa menia v život isto.
A tak i Ty v tejto chvíli, stal si sa živý.

Katka Knechtová – Spomaľ – zvláštny dialóg

Ona: Za niečím bájnym, do záhrad, kde nie je kríž.
Kam sa to blázniš, nestíham s Tebou ísť.
Spomaľ – máš privysokú rýchlosť, vnímam ju len šiestym zmyslom.
Mám závrat.
Náhlim sa po tvojom boku a mám už dosť zbytočných pokút.
Mám sa báť?
On: Nie, báť sa moja milá nemusíš isto.
I, keď trochu možno nie je škodná.
Vec sa rodí prenádherná.
Krajina, či možno svet skôr celý, kde viac nie sú žiadne bôly.
Svet, kde človek voľne dýcha.
Svet, kde človek je večne mladý.
Svet, kde človek robí to, čo ho naozaj baví.
Jeden komponuje, druhý rozdáva zmrzlinu na námestí.
Tretí venuje život výchove svojich detí.
Aby lepšie vnímal, ako ten čas letí.
Len musí sľúbiť pred oltárom, že s ich matkou bude do skorej dospelosti detí vzorným párom.
Svet, kde hodnoty sa prestali merať peniazmi, svet, kde ľudské šťastie poctivo sa stráži.
Kde niet viac žiadnej choroby, kde sa ľudstvo zbaví poroby.
Svet, kde niet viac nedostatku, kde človek míňa energiu len na veci, čo skutočne lásku majú – rodinu, šťastie, vieru a tie, čo mu zmysel dajú.

3 fundamentálne výzvy ľudstva dneška a moja odpoveď na ne

3 výzvy dnešnej doby, ktorým som sa rozhodol venovať energiu. Od zmeny pravidiel spoločnosti, cez večný život až po pokrok v ontológii bytia.

Výzva číslo 1 – Mierna zmena pravidiel podľa, ktorých funguje spoločnosť s dramatickým dopadom na efektivitu ľudského spolunažívania – zavedenie viditeľných peňazí

V profesijnom živote som programátorom. V programovaní je pomerne bežné, že po tom, čo vytvoríte pre zákazníka nejakú funkčnosť a všetko funguje ako má, zamyslíte sa nad celým problémom ešte raz – tentokrát však už so všetkými skúsenosťami o ktoré ste bohatší oproti stavu, keď ste začínali a naprogramujete celú vec pokiaľ okolnosti dovoľujú ešte raz, tentokrát už oveľa koncepčnejšie ako prvýkrát. Viete už totiž, aké problémy Vás pri riešení problému čakajú, s akými výnimkami musí Váš systém vedieť pracovať atď. Tomuto procesu sa hovorí refaktoring. A tento proces refaktoringu s nadhľadom nad celým fungovaním spoločnosti naposledy robil Ježiš Kristus, pred 2000 rokmi. 2000 rokov ubehlo a počas nich sa nikto nezamyslel nad lepším, koncepčnejším spôsobom, ako by mohla ľudská spoločnosť fungovať. Kristovo: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej kameňom.“ a „Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im.“ bol oproti Mojžišovmu desatoru pokrok, no od čias Nazaretského sa pravidlá spoločnosti vyvíjali viac menej samospádom. Snažím sa povedať, že možno je načase po 2000 rokoch nadobúdania skúseností si zobrať odstup a snažiť sa navrhnúť, ako by ľudská spoločnosť mohla fungovať lepšie. Odpoveď na to, ako by mala ľudská spoločnosť tretieho tisícročia vyzerať, som prvýkrát postrehol v texte amerického autora Neale Donalda Walscha, v knihe Hovory s Bohom 2. Knihu som si prečítal v polovici 90. rokov, v čase, keď na Slovensku zúril divoký mečiarizmus a boj o práve privatizované majetky. Celá myšlienka je v princípe úplne jednoduchá. Peniaze podľa autora v rozvinutých spoločnostiach – teda takých, kde nikto nechce nič na úkor niekoho iného sú jednoducho plne transparentné a viditeľné. Inými slovami, každý v spoločnosti si môže zistiť a kedykoľvek overiť, kto má koľko peňazí, aké majetky a finančné toky atď. Ako informatikovi mi došlo, že takéto niečo by bolo zrealizovateľné zavedením bankového systému, ktorý by také informácie obsahoval a vedel ich poskytovať a zároveň by bol centrálnym zúčtovacím centrom celej spoločnosti. Ak Vás napadá asi tisíc dôvodov, prečo by to podľa Vás nemohlo fungovať, skúste najskôr pobrowsovať na https://viditelnepeniaze.sk, rozobral som tam myšlienku zľava sprava, zhora i zdola. Prípadne sa i zapíšte emailom na odoberanie newlettra, newsletter je pre mňa dôležitou bernou mincou toho, ako sa mi darí/nedarí oslovovať verejnosť.

Aby som to ale nakoniec uzavrel, myslím si, že prechod celej spoločnosti na transparentný finančný systém, kde peniaze a majetky a ich toky budú úplne viditeľné, je možno nielen niečim, čo zlepší fungovanie ľudstva ako celku ale možno dokonca i nevyhnutnosťou. Umožní to totiž zaviesť kontrolné mechanizmy na neuralgické body spoločnosti, ktorých stráženie môže byť kritické a klasický kapitalizmus ich ochranu vôbec nerieši. Ako najokatejší príklad mi napadá, že vďaka viditeľnými peniazom by bolo možné oveľa lepšie kontrolovať, čo naozaj robia napríklad biologické laboratória schopné napríklad vyvinuť nový smrteľný vírus.

Výzva číslo 2 – Pokrok v medicíne, ktorý bude viesť k schopnosti liečiť všetky choroby, dokonca i starobu – dosiahnutie večného života

Najväčšou podnikateľskou príležitosťou dnešnej doby podľa mňa nie sú autonómne elektrické autá ale niečo, čo rieši potreby každého človeka oveľa osobnejšie a intímnejšie ako nejaký cool materiálový statok. Pokrok vo všetkých vedách, totiž hádže svetlo na jednu cestu, ktorá sa skôr alebo neskôr stane realitou. Mám na mysli pokrok v medicíne. Ale nielen v liečení chorôb. Od

schopnosti vyliečiť akúkoľvek chorobu, je totiž iba malý krôčik zvrátiť i biologické procesy v tele človeka – teda zastaviť proces starnutia – či i priamo obrátiť chod biologických hodín človeka.

Ako informatik, vidím v tomto riešení problému, ktorý sa týka každého jedného človeka pre softvérové technológie enormný potenciál realizácie. Problémom medicíny je totiž spätná väzba. Lekár Vám nevie v skutočnosti so 100 % istotou nikdy povedať, ako bude Vaše telo naozaj reagovať na nejaký liek. A už vôbec nie nič o tom, aké budete mať vedľajšie účinky ak ho budete brať 10 rokov v kuse. Softvérové modely tela by tento problém vedeli riešiť. Softvérový model ľudského tela je totiž systém, ktorý vie vypočítať, ako sa nejaká časť tela za určitých vonkajších podmienok zachová. Takáto virtuálizácia ľudského tela, sa stane svätým grálom medicíny. Vďaka možnosti odskúšať si ako bude telo reagovať na rôzne chemické látky, či liečbu, dostanú lekári do rúk nástroj, vďaka ktorému budú dokonale ovládať každú jednu bunku ľudského tela.

O vlastné zdravie sa intenzívne zaujíma každý človek a akýkoľvek posun v tejto oblasti bude odmenený obrovským podnikateľským úspechom. Je dokonca možné, že všeobecnú umelú inteligenciu sa podarí skôr dosiahnuť tým spôsobom, že sa budeme snažiť simulovať chémiu a procesy v ľudskom mozgu ako budovaním umelých neurónových sietí.

Aby som zaradil záver z tejto výzvy pod nadpis celého článku, tak si myslím, že ak by sa mi podarilo zarobiť dostatočné množstvá peňazí na prvom kroku na to, aby som mohol zaplatiť hoc i niekoľko desiatok rokov trvajúci výskum z výzvy 2, bolo by možné výzvu zrealizovať. Je mi jasné, že tejto príležitosti sa bez ohľadu na mňa chytia šikovní podnikatelia, ak by som však na celú vec išiel systematicky a s pohľadom upreným na cieľ, celý proces by sa dal určite skrátiť o jednotky rokov. To môže pre ľudí mojej generácie znamenať rozdiel medzi životom a smrťou. Opravujem, rozdiel medzi večným životom a smrťou.

Myslím si, že celá myšlienka je zrealizovateľná v priebehu 20 rokov obdobným spôsobom ako bolo zrealizované prečítanie ľudského genónmu. Na prelome tisícročí boli odhadované náklady na prečítanie genómu jednotlivca miliardu dolárov. O 20 rokov na to sa genetické sekvencovanie robí komerčne za 1000 eur. To, čo popisujem je síce o rád náročnejšia úloha, avšak je ju možné vykonávať s o 20 rokov novšími technológiami.

Výzva číslo 3 – Pokrok v ontológii bytia – dosiahnutie 100 % dôkazu, že vonkajší svet a ľudia navôkol sú skutoční rovnako ako ja – vyriešenie problému samoty

Táto výzva sa dotýka charakteristiky života a bytia, ktorá je podľa mňa najväčším prekliatím ale i zároveň najväčším požehnaním človeka a bytia ako takého. Predpokladám, že tomuto odstavcu budú ľudia málo rozumieť. Moji vrstevníci väčšinou majú plné ruky práce s postaraním sa o svoje okolie, ktoré je na nich závislé – mám na mysli rodičovstvo. Ak má človek takéto starosti, na konci dňa je rád, že je rád a akékoľvek rozjímania tohto druhu nad nesmrteľnosťou chrústa sa mu budú javiť ako nezmyselné a zbytočné. Situácia sa však dramaticky zmení ak sa naozaj podarí dosiahnuť výzvu z bodu 2 a ľudia budú žiť neobmedzene dlho. Deti vyrastú a odídu, je dokonca možné, že kvôli obmedzeným zdrojom planéty nebude možné mať neobmedzený počet detí ako je to v súčasnosti. Ľudia po prekonaní úvodnej životnej fázy budú mať ďalšie deti iba výnimočne. Budú mať viac času na introspekciu a pozorovanie svojho vnútra.

Keďže táto časť článku je s vysokou pravdepodobnosťou nadmieru osobná, bolo by asi namieste uviesť perspektívu mojej osobnej situácie. Mám 42 rokov, vďaka skleróze multiplex som pripútaný na invalidný vozík a je pravdepodobné, že choroba ešte nepovedala posledné slovo. Za takýchto okolností by som musel byť mierne šialený, aby som nabral odvahu založiť si rodinu. Snažím sa vysvetliť, že moja osobná situácia je dosť špecifická a možno uvažujem aj nad vecami,

kam normálne myseľ človeka nezablúdi.

Človek má o veľmi málo veciach absolútnu 100 % istotu. Jednou z vecí, ktoré do tohto privilegovaného zoznamu patria, je René Descartovo: “Myslím, teda som.“ Ak totiž platí elementárna logika, z faktu, ktorý aktuálne človek zažíva – teda, že myslí, nutne vyplýva, že musí byť skutočnou entitou, keďže produkuje myslenie. Drvivá väčšina ostatných vecí v živote, je na míle vzdialená istote ktorú má človek o svojom bytí. Vnímanie človeka a realita môžu byť od seba vzdialené ako pocity človeka, ktorý vníma iba tiene v povestnej Platónovej jaskyni. Človek o svojom okolí môže vedieť iba to, čo mu sprostredkujú jeho zmysly. Ak napríklad máte vo vnímaní nejakú chybu – napríklad ste farboslepý, nikdy nepochopíte ako vidia svet zdraví ľudia. Teoreticky vonkajší svet nemusí byť vôbec skutočný, stačí, aby sa tak javil Vašim zmyslom. Inými slovami, človek nemá o svojom okolí žiaden dôkaz, všetko vôkol neho nemusí byť reálne, stačí, aby ho kontinuálne klamali zmysly. Myslím si, že najväčší kvalitatívny skok vo vnímaní, ktorý možno môže človek zažiť, je získanie istoty rovnakej kvality akú ma poznanie o tom, že je, získanie istoty o tom, že to na čom mu vo vonkajšom svete záleží je naozaj tak skutočné tak ako on sám. Ak sa mi takúto istotu podarí o vonkajšom svete získať, len si sadnem a budem od úľavy tri dni plakať. Je nanajvýš strašidelné a skľučujúce, že nemáme žiadnu istotu vôbec o bytí toho, na čom nám najviac záleží.

V úvode tejto výzvy som napísal, že to, že človek istotu o okolí nemá je nielen jeho najväčším prekliatím ale i požehnaním. Požehnaním preto, že ak sa vedecky pokročí v tejto otázke možno dospejeme do bodu, kedy bude možné identity mysle takpovediac ulúpiť. Ak teraz máte miliardára, nikdy sa nestane, že by zjedol miliardu hamburgerov a mal z nich osoh ako hromadný osoh miliardy jednotlivých ľudí, ktorí zjedli jeden hamburger. Ak bude možné dokázať takpovediac ulúpiť myseľ iného človeka a dosiahnuť tak istotu, že ten človek je taký skutočný ako ste skutočný aj Vy, možno bude možné zažívať kumulatívne pôžitky ľudí, ktorých myseľ ste ulúpili. Preto môže byť takýto vedecký pokrok dvojsečnou zbraňou.

Záver

Popísal som tri výzvy, ktorým ak bude trocha síl a vôle som sa rozhodol venovať svoju energiu. Na prvej výzve pracujem na pozadí premýšľaním už od polovice 90. rokov. Konkrétne kroky k zavedeniu viditeľných peňazí som začal robiť pred zhruba rokom – založením webovej stránky k myšlienke a vývojom softvéru, na ktorom by mohol systém viditeľných peňazí bežať. Druhá výzva nadväzuje na potenciálny úspech prvej. Ak sa podarí finančne preraziť s prvou, investujem potrebnú časť disponibilných zdrojov na vývoj softvérových modelov ľudského tela.

Tretia výzva je jediná v ktorej zatiaľ nie je vidno svetlo na konci tunela. Závisí od vedeckého pokroku, ktorý sa nedá predpovedať, môže byť za rohom ale i v horizonte tisícročí. Podobne by však človek 18. storočia odhadol funkčnosti dnešných mobilov a internetu.

Ako funguje karma

Pre pochopenie toho, ako určité veci v živote fungujú, je podľa mňa zásadné rozumieť tomu, ako funguje v živote karma. Nie je to tak, že by na obláčiku na nebi sedel dedko, ktorý si zapisuje do notesa kto, kedy, čo komu zlé alebo dobré urobil a potom pri určitých príležitostiach ľudí zodpovedajúco ich minulým skutkom trestal.

Skôr si myslím, že je to tak, že i v tomto bumerangovom mechanizme v živote má podstatne väčší vplyv naše vnímanie v prvej osobe. To my sami a naše vedomie je tým, kto veľmi dobre vie, kedy sme, čo zlé alebo dobré komu urobili. Ak máme bilanciu negatívnu, naše podvedomie do života pritiahne zlé veci a naopak.

Ak sa napríklad stane v živote nejaká negatívna vec – napríklad podstúpenie prerušenia tehotenstva, napriek tomu, že človek v momente, keď sa rozhodne takúto vec zrealizovať si myslí, že je s následkami mentálne vysporiadaný, toto sa v dlhodobejšom horizonte môže ukázať ako mylná domnienka s katastrofálnymi následkami. Bez ohľadu na to, či usmrtenie ľudského plodu považujeme za rovnaký prehrešok ako zabitie živého človeka, alebo len proste beznásledkové ukončenie života akejsi neforemnej biologickej hmoty, ktorá by nám v prípade, že by sme tak neurobili zničila život, neskôr v živote sa môže stať, že sa dostaneme do situácií v ktorých sa nám pohľad zmení. Je dokonca málo pravdepodobné, že by sa tak nestalo. Interupcia môže byť z určitej perspektívy vnímaná ako násobne horší zločin ako zabitie iného človeka. Dá sa na to totiž pozerať ako na vraždu vlastného dieťaťa. Aby bolo jasné, čo sa snažím povedať – to, že sa na to dá pozerať ako na vraždu vlastného dieťaťa úplne stačí na to, aby to s neomylnou istotou zničilo život. Vo svojom živote som sa blízko stretol so štyrmi ľuďmi, ktorí niečo obdobné urobili. Traja z nich boli následkami tak paralyzovaní, že zle vyhodnocovali úplne jednoduché situácie a robili okoliu zo života peklo. Taký človek, akoby mal pred očami obrovskú bariéru, ktorá mu bráni v objektívnom výhľade na svet. Čokoľvek totiž, čo robí, je primárne ovplyvnené tým, že vnáša do čohokoľvek úplne od veci prvky, ktorých primárny účel je nejakým spôsobom ospravedlniť takýto prehrešok, ktorý človek voči životu urobil.

Aby som to teda uzavrel, podstúpenie niečoho takého ako interrupcia je vec, ktorá môže zásadným spôsobom negatívne ovplyvniť život. Napriek tomu, že niečo také môže z aktuálneho okamihu vyzerať ako dobrá – pragmatická voľba, ktorá bude prevenciou kolapsu životného pohodlia. V drvivej väčšine prípadov je takéto niečo obchod s diablom, ktorým sa človek takpovediac vzdáva svojho čistého svedomia výmenou za zdanlivo pohodlný život. Toto by malo byť povinne do hĺbky vysvetľované najmä mladým ženám, ktoré niečo také hodlajú podstúpiť. Účinným protiopatrením vysvetľujúcim potenciálny dopad takého niečoho by mohlo byť napríklad povinné trávenie nejakého času na novorodeneckom oddelení v nemocnici. Ak sa po takomto dôkladnom vysvetlení toho, čo to môže spôsobiť a po kontakte s novým životom na novorodeneckom napriek tomu žena bude trvať na svojom rozhodnutí tak zrejme jej dôvody sú tak vážne, že by to malo byť rešpektované.

Úvaha o nutnosti konečnosti vesmíru

Táto úvaha má od rigorózneho dôkazu hodne ďaleko, no napriek tomu si myslím, že pri toku jej myšlienok sa objavia veci, ktoré je prínosné vedieť.

Albert Einstein svojho času povedal, že vesmír a ľudská hlúposť sú nekonečné, pričom o tom prvom si nie je istý. Pokúsim sa v tomto článku priniesť dôkaz, že Einstein sa v prípade vesmíru mýlil.

Predstavme si, že vesmír by bol naozaj nekonečný. V ktoromkoľvek jeho bode by sa teda dalo povedať, že o trilión triliónov svetelných rokov existuje planéta Zem 2 a v nej Peter Boško2. Ak by neexistovala o trilión trilión rokov, tak by mohla existovať o trilión trilión trilión rokov ďalej. Ak by bol vesmír nekonečný, naše možnosti v posúvaní hľadania Boška 2 by boli nekonečné a teda odsúdené na úspech. Na nekonečno úspechov. Peter Boško 2 by však bol tak technologický vyspelý, že je mi schopný z takej diaľky poslať 500 EUR na ruku, keď ju teraz vystriem. Vidíte do akých absurdít sa dostávame? Môj popisovaný Peter Boško 2 neexistuje, pretože mi práve nepristála na rukách 500-eurovka.

Aby som uviedol veci na pravú mieru, treba napísať, že tento dôkaz implicitne používa dva predpoklady:

Za nekonečný vesmír považujem taký, v ktorom sa donemoty opakuje rozloženie hmoty ako ho poznáme z našej časti viditeľného vesmíru, ktorú pozorujeme. Rozloženie hmoty v ňom musí byť donekonečna viacmenej náhodné a musí umožnovať galaxie a hviezdne sústavy ako ich poznáme. Ak je to ale napríklad tak, že vesmír je podobný nášmu pozorovanému iba do určitej hoc i veľmi veľkej vzdialenosti a za touto hranicou je už napríklad len prázdny priestor – tak takýto vesmír považujem za konečný.

Predpoklad, že pri dostatočnom technologickom rozvoji je nejakým spôsobom fyzikálne možné uskutočniť na obrovskú vzdialenosť nejaký materiálny zásah – napríklad teleportovať bankovku z ľubovoľnej vzdialenosti ku mne. Ak existuje prvý Peter Boško 2 vzdialený 10^100 svetelných rokov, ale nevie mi vďaka nedostatočnej technologickej rozvinutosti bankovku poslať, na môj dôkaz to nemá žiadny vplyv, pretože proste pokračujem v hľadaní ďalšieho, ktorý ale navyše bude disponovať potrebnou technológiou. Jediné, čo k platnosti môjho dôkazu potrebujem je, aby bolo fyzikálne nejakou ultra rozvinutou technológiou poslanie bankovky možné uskutočniť na ľubovoľnú vzdialenosť.

Vesmír nemôže byť nekonečný, pretože prvok nekonečna prináša dokázateľné absurdity napríklad v podobe poslania bankovky, ktoré sa dokázateľne nedeje. Poslanie bankovky je však iba jeden očividne nezmyselný príklad, ktorý ma ilustrovať nezmyselné dôsledky nekonečného vesmíru. V skutočnosti je to, čo by sa malo stať podstatne širšie. V podstate by sa malo udiať všetko na čo pomyslím i nepomyslím nielen mne ale v celom vesmíre. Ak by bol vesmír nekonečný, muselo by sa diať všetko, čo sa môže stať všade. A to je už definícia nebytia. A to je v skutočnosti nekonečné.

Jediný aspekt v bytí, ktorý má svojím spôsobom atribút nekonečnosti, je fakt, že si uvedomujem sám seba. Alebo ak chcete, že si bytosti s vedomím uvedomujú samé seba. O nich to ale viem len sprostredkovane, o sebe to viem so 100 % istotou, pretože sa to deje priamo v mojom vnútri.

Ale o tom možno niekedy nabudúce

Architektúra systému Viditeľných peňazí (VP) – prvý transparentný bankový systém istený blockchainom 1

Je to nejaký čas, čo som na svojom blogu publikoval článok o tom, ako by inovácie zo sveta kryptomien mohli priniesť zásadnú zmenu v tom, ako sa k sebe ľudia správajú. V skratke ide o to, že ak by v spoločnosti aj súkromné peniaze ľudí a ich majetky boli do určitej miery transparentné, postupne by to pravdepodobne viedlo k riešeniu veľkej väčšiny problémov, ktoré vyplývajú z odvekého medziľudského boja o zdroje.

V dnešnom článku by som sa chcel povenovať architektúre systému, ktorý by plnil požiadavky na celospoločenský zúčtovací transparentný systém, ktorý pomaly vyvíjam. Na úvod bude potrebné malé technické okienko do sveta kryptomien.

Hashovací algoritmus ako kľúč k dodaniu dôkazu, že určité veci sú práve tak ako máte niekde zaznamenané a s vysokou mierou istoty nijak inak

V IT svete a hlavne v oblasti kryptomien, je kľúčovým pojmom tzv. hashovací algoritmus. Jeho najčastejšie používaná verzia – tzv. SHA256 je algoritmus, ktorému dáte na vstup nejaký krátky text alebo hoci aj niekoľko terabajtový súbor a on Vám k tomuto vstupu vygeneruje 64 znakov dlhý reťazec znakov, ktorý vyzerá nasledovne:

Hash SHA256 k textu „Peter“ je napríklad takáto hodnota:

ea72c79594296e45b8c2a296644d988581f58cfac6601d122ed0a8bd7c02e8bf

Hash SHA256 k textu „Peter1“ je už ale hodnota takáto:

c2a455a6fba64a8aa2dabed5d193a6bd89813376c02ae40b86f56af6473d4323

Ako môžete vidieť tie dve hodnoty, ktoré algoritmus vrátil sú úplne od seba rôzne a nijako závislé. Hashovacia funkcia funguje totiž tzv. spôsobom lavíny. Jediný zmenený bit vstupného reťazca spôsobí také dramatické zmeny vo výsledku, že napokon výsledky sú úplne nezávislé napriek tomu, že možno vznikli z podobných dát (vstupov). SHA256 je naprieč IT svetom jednotná – teda ktokoľvek Vám povie, že vypočítal SHA256 nejakého vstupu, výsledok by mal byť rovnaký i na úplne inom, či už operačnom systéme alebo v programovacom jazyku. Pretože postup, ktorým sa ide je všade rovnaký.

SHA256 hashovanie má navyše aj tú vlastnosť, že, keď niekomu dáte výsledok napríklad onú hodnotu ea72c79594296e45b8c2a296644d988581f58cfac6601d122ed0a8bd7c02e8bf, tak ak tomu človeku nepoviete, že je to hash z hodnoty Peter, nemá to ako zistiť. Jediný spôsob ako to môže zistiť bude, že ak sa spoľahne, že ten Váš vstupný text do hashovacej funkcie nebol príliš dlhý a že ste v ňom použili iba napríklad alfanumerické znaky tak začne skúšať – napríklad začne jedným písmenom „a“, potom k nemu pridá b – „ab“ a na takto vyrobené vstupy zavolá tú SHA256 funkciu a porovná jej výsledok s tým, čo ste mu dali. A bude to robiť až, kým nenaďabí na postupnosť znakov, ktorá mu dá rovnaký výsledok ako ste mu zadali. Inými slovami ak by ste vypočítali hash k takémuto textu:

{

“account_from”:”SK11 1100 0000 0000 2644 5963”,

“account_to”: ”SK15 1100 0000 0000 2677 5968”,

“amount”: 5000,

“currency”:”EUR”

}

(Príklad je kompletne vymyslený vrátane neexistujúcich čísel účtov)

Čo by bola hodnota:
7b4f22193ad7675da45be8d5e22f042b36cdc78c397f92dd572786dca61b326b a ten človek by chcel napríklad dosiahnuť úpravu toho textu tak, že by zmenil hodnotu čiastky z 5000 na 10000, tak to síce môže urobiť ale veľmi ťažko sa mu podarí upraviť zvyšok tela transakcie tak, aby v ňom bola ním požadovaná čiastka 10000 miesto 5000 a zároveň hash hodnota celkového textu by sa nezmenila. Jednoducho dáta, ktorými nakŕmi ten algoritmus budú iné a jemu bude trvať miliardy rokov, kým príde na takú zmenu tela transakcie, aby výsledná hodnota hashovacej funkcie bola rovnaká ako pôvodne a pritom so zmenenou čiastkou ako si želá.

Táto vlastnosť hashovacej funkcie sa používa na to, že ak niekomu dáte nejaký text, ktorý si niekde môže získať (napríklad z nejakej databázy transakcií) a zároveň mu poviete akú hodnotu hashu mal daný text, v dobe, keď vznikol, tak on si vie veľmi rýchlo overiť, či sa ten text od doby, keď ste Vy vypočítali pôvodnú hodnotu hashu zmenil alebo nie. A práve tento akt je braný ako dôkaz, že dáta sa od momentu, kedy ste nad nimi vypočítali hash nezmenili.

Blockchain – použitie hashovacej funkcie na steroidoch

To, čo z blockchainu pokryjem týmto článkom je asi tak 10 % z toho, čo tento pojem v skutočnosti zahŕňa. Pre potreby vysvetlenia architektúry VP to bude totiž bohato stačiť.

V dobe relatívne krátko po uvedení Bitcoinu, nastal ošiaľ ohľadom Blockchainu. Vznikali firmy, ktoré sa mali špecializovať na využitie blockchainu v rôznych oblastiach IT sveta, konzultanti si do popisu svojich pozícií začali písať prívlastky typu Blockchain specialist atď. Nakoniec sa Blockchain mimo Bitcoinu a krytomien presadil prakticky minimálne. Počul som o nejakých aplikáciách, kde je dôležité mať navždy nejakú informáciu uchovanú – napríklad, že nejaký pacient bral nejaký liek atď.

O čo teda v blockchaine vlastne ide? Kryptomeny riešia problém peňazí unikátnym spôsobom – mena nežije v nejakom jednom centralizovanom systéme, ktorý by bol niekde lokalizovaný ale žije prakticky kdekoľvek, kde beží, hoci i malý server, ktorý podporuje jej funkčnosť a je pripojený na internet. Avšak na to, aby ste dosiahli funkčnosť meny bez toho, aby ste mali jeden centralizovaný server, musíte mať niečo, čo má každý ten malý počítač, kde mena beží rovnaké a aktualizuje sa to s každou transakciou, ktorá sa udeje hocikde na inom serveri. Zároveň musíte vedieť riešiť také veci ako, keď naraz niekto na dvoch serveroch zadá poslanie nejakej čiastky z toho istého účtu/peňaženky. Do toho ešte vstupuje potreba nejako odmeňovať prevádzkovateľov tých nespočetných malých serverov, kde Vaša kryptomena žije a ďalšie veci. Blockchain je práve tá vec, ktorú majú tie malé servery viac alebo menej rovnakú a obsahuje jednotlivé transakcie v kryptomene. Blockchain pozostáva z blokov. Od toho ten názov blockchain – reťaz blokov. Bloky pozostávajú z transakcií, ktoré sa v kryptomene udiali. Bloky sa v pravidelných intervaloch uzatvárajú a vznikajú nové, tak ako pribúdajú transakcie. Uzatvorenie bloku okrem iného znamená, že vypočítate hash z takéhoto alebo obdobného textu:

{

“previous_block_hash”:”42ca08014a7e842f8205d3979eb14a95c52bf9ffb41c6752efe7bb08114ba47e”,

“transaction1_hash“:“
fe6bc43fff796742bbee6adebec349a38323aed2de40d848aa9ed1428a451942“,

“transaction2_hash“:“
0965577d9c0f4316cf83d1be017627e0d180cc616ec9107ac497df84a4158f93“,

“transaction3_hash“:“
b5069c628dd914cc5f04035ced89781c0eb8efb27aed068b0921201598244565“,

…

“transaction900_hash“:“
ffd7236ababd2e21858c548f5a3c5bae1794fde4c358ebfef6dcf4bcf0bb5a05“

}

Hash z plného obsahu tohto bloku obsahujúceho 900 transakcií by bol napríklad hodnota “341cbef34adc7235eee22efde368502f670254b97123fecfcb78ba892e7250b0” Následne by sa táto hodnota použila pri tvorbe ďalšieho bloku do políčka previous_block_hash. Tým sa bloky stanú previazané a tvoria pomyselnú reťaz. Každý blok okrem úplne prvého má políčko previous_block_hash s hodnotou hashu predchodzieho bloku. V prípade úplne prvého bloku v blockchaine sa tam dáva nejaká hodnota typu textu „GenesisBlock“ čo je výraz, ktorý charakterizuje povahu nultého bloku – je jedno aká hodnota sa tam dá, bude to mať síce vplyv na všetky nasledujúce hodnoty, algoritmom to bude ale jedno a pre človeka je hash hodnota ako hash hodnota.

Ako hovorím, nebudem v tomto článku rozoberať blockchain do hĺbky, jednak ani mne nie sú nejaké detaily ohľadom fungovania napríklad Bitcoinu úplne jasné a jednak to je pre potreby pochopenia toho, čo chcem opísať nepotrebné.

Peniaze v centralizovaných systémoch – typu bankových systémov žijú v nejakej obrovskej databáze, kde má banka evidovaný napríklad zoznam klientov, potom má tabuľku, ktorá obsahuje účty klientov, pričom každý účet má povedané, ktorému klientovi patrí a koľko je na ňom peňazí. Potom je typicky tabuľka transakcií, ktorá obsahuje evidenciu z akého účtu na aký putovali peniaze, suma, mena a ďalšie.

Svojho času sa myslím v Prahe uskutočnila konferencia, kde si sadli špičky bankového sveta a dumali nad tým, či blockchain má nejaké využitie v bankovom svete. Výsledok bol, že nie, blockchain je tak špecifická technológia riešiaca síce možno na prvý pohľad podobné problémy ako bankové systémy, no úplne odlišným spôsobom.

Nepodarilo sa im prísť na use-case, ktorý by bol príkladom, kde by banka blockchain mohla využiť.

Blockchain v bankovom systéme? Iba ak potrebujete dosiahnuť dôveru celého sveta

Banky sú však ku svojim klientom vo špecifickom vzťahu. Existuje medzi nimi elementárna dôvera, že, keď klient v jeden deň vloží 100 EUR, ďaľší 200 tak na tretí deň si môže vybrať svojich 300 eur bez problémov späť. Ak by banka zlyhala v takejto jednoduchej operácii s peniazmi svojich klientov, rýchlo by prišla o reputáciu a i o klientov. Klienti bánk sú si teda istí, že banka ich údaje nebude v záujme nestratenia svojej reputácie svojvoľne meniť.

Povaha potrebného riešenia sa ale zmení, keď si predstavíte, že chcete vybudovať globálny bankový systém, ktorý má mať bezpečnosť na takej úrovni, že môže byť bez problémov použitý ako globálny zúčtovací systém celej spoločnosti. Taký systém bude mať zo svojej povahy veľa nepriateľov, zvlášť ak bude do určitej miery transparentný. Transparentnosť súkromných peňazí je totiž koncept, ktorý ako som zistil má veľa nepriateľov a i keby sa vstup do takého systému dial na

dobrovoľnej báze, ak by bol úspešný tak jedného dňa by nastala chvíľa, kedy by bol tŕňom v oku ľudí, ktorým by rastúca transparentnosť vadila. Takýto systém, ak má byť úspešný potrebuje mať mechanizmy ako dokázať, že dáta v ňom sú naozaj také ako majú byť a nik ich nepomenil v prospech, či neprospech kohokoľvek.

A tu je práve moment, kde do problému vstupuje blockchain a poskytuje nástroje ako dosiahnuť, že sa bude dať vysvetliť každá jedna hodnota, ktorá je v systéme. Inými slovami, čokoľvek sa v systéme dôležité udeje, musí nejakou formou vojsť do blockchainu. Každý novo vzniknutý blok v blockchaine musí byť okamžite zo systému vykopírovaný do systému nejakej tretej strany. Zatiaľ som si detailný prieskum nerobil, ale v princípe by to mala byť služba typu napr. Amazon Quantum Ledger. Teda niečo, kde ja môžem zapísať transakciu, ktorá vojde do blockchainu prevádzkovateľa takéhoto systému a ja nemám možnosť do minulosti dát, ktoré som už raz zapísal nijako vstupovať. Dokonca je to technicky vylúčené z povahy systému.

Tým, že všetky transakcie, ktoré v systéme vzniknú budú uložené do blokov, ktoré budú hneď po uzatvorení zapečatené a poslané do systému tretej strany, ktorý má v technickej povahe, že, čo raz bolo doňho poslané nemožno meniť, bude možné dosiahnuť takú funkčnosť, že na ktorýkoľvek dôležitý údaj niekto v mojom systéme ukáže prstom – a povie dokáž mi, že táto hodnota nebola zmanipulovaná ale vznikla postupnosťou korektných transakcií, ktoré sa udiali štandardnými cestami spracovania a nie napríklad tak, že niekto sa prihlásil priamo na databázu a ručne zmenil zostatok z hodnoty 5000 na 10000. Ja mu budem vedieť dokázať, že sa manipulácia naozaj nestala, alebo v horšom prípade mi to sedieť nebude a to bude znamenať, že niekto dáta pomenil. V systéme Viditeľných peňazí totiž každý riadok v nejakej dôležitej tabuľke, bude previazaný s transakciou a tým pádom aj blokom, ktorý daný riadok menili. Prípadná kontrola sa bude odohrávať tak, že niekto povie, ktorý kus dát mám dokázať. Jednoduchým príkazom si vylistujem zoznam transakcií, ktoré daný údaj nejakým spôsobom menili. Ak aplikujem obsah všetkých transakcií na daný dátový objekt, tak by som mal dostať daný objekt rovnako pomenený ako vyzerá aktuálne.

V ďalšej časti seriálu o architektúre VP vysvetlím, ako je potrebné deliť dáta v systéme podľa ich charakteru, ako sa budú rôzne spracovávať, vstupovať do blockchainu a realizovať operácie na zodpovedajúcich biznis objektoch.